

Nyugatplusz

V. évfolyam 1. szám

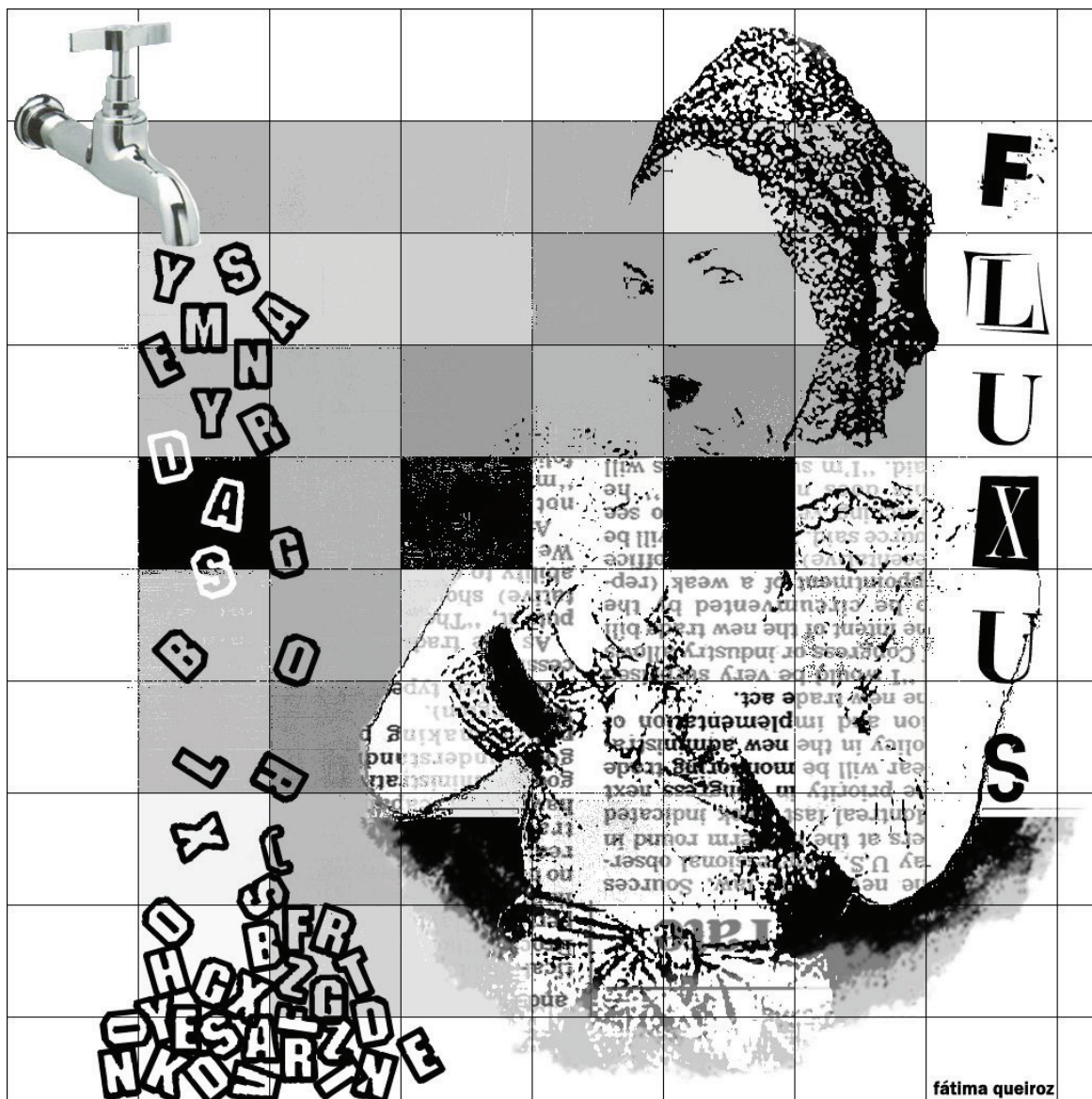
ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
 FŐVÉDNÖK: KONYÁRI JÁNOS • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

Artur Tajber, Bedri Baykam, Elena Marini, Fernando Aguiar műveivel

SCHWALM ZOLTÁN: Képzelt kocsmá • KEÖMLEY ANNA: Tapasztalat • TURCZI ISTVÁN: Az utolsó gengszter • HEKL KRISZTINA: Vadászat • BABICS IMRE: Vadcseresznye • BÍRÓ JÓZSEF: Dada 100 • FELLINGER KÁROLY: El Kazovszkij • ARDAMICA ZORÁN: lefolyó hörgőjében • PETŐCZ ANDRÁS: Mikor az uccán • FILIP TAMÁS: Hármashatár • TÉPŐ DONÁT: Eposzi teremtmények • CSONTOS MÁRTA: Evidenciák • HARTAY CSABA: Szalmaláng

VARGA IMRE

Tavaszi

Egy, kettő, három
 fűszál lobog a versben –
 szép zöld a ritmus

A Nyugatplusz
 megjelenését támogatja:

BUDAPEST

BELVÁROS
 A JÖVŐ VÁROSA

HU ISSN 2064 2458

Ára: 950 Ft
 17001

9 772064 245802

Legendák nyomában

az Újnyugat Irodalmi Kör és a József Attila Színház
közös irodalmi szalonja

Művészeti vezető: SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

„A Legendák nyomában-esteket az teszi különlegessé, hogy a publikum nemcsak múlt időben hallhat a magyar író- és költőgéniuszokról. A Nyugat legendái ugyanis inspirálják, avagy vitára készítetik az utódokat, ezért minden alkalommal a kortárs „válasz” is része a Szabó szerkesztette újnyugatos előadásoknak.”

Litera

2017. február 23.

Cseppecske dráma, nagy adag kacagás

(irodalmi kabaré)

Kálloy Molnár Péterrel és Szabó Zoltán Attilával

2017. március 8.

Az örök Nő

Létay Dórával

Áprilisban: Versek József Attilához

Májusban: Ottlik Géza öröksége – A mester és tanítványai

Képek: Juhász Melinda,
Nyugat Plusz – archív

EZER JÓ.	4	VADNYUGAT.	24
Tűnő varázslat (Szepesi Zsuzsanna)		A Nyugat Plusz vendégei: Alexander Limarev, Bedri Baykam	
Képzelt kocsmá (Schwalm Zoltán)		Czesław (Turczy István)	
Tapasztalat (Keömley Anna)		Még síró hangom se (Szűgyi Zoltán)	
Himnuszok a csöndhöz (Hegyi Botos Attila)		Mikor az uccán / Majd, amikor az uccán (Petőcz András)	
Dekázás (Novák Valentin)		testvér (Horváth Gábor Miklós)	
MESÉBESZÉD	9	Nyugalom (Draskóczy Ágnes)	
Az utolsó gengszter (Turczy István)		Útszéli (Babics Imre)	
Vadászat (Hekl Krisztina)		Keményedik (Draskóczy Ágnes)	
Vadcsereznyék (Babics Imre)		Haldokló csillag (Varga Tibor)	
Istenlesen (Fellinger Károly)		Értekezés az engedelmesség szükséges voltáról	
Ásványok (Bozók Ferenc)		(Debreczeny György)	
Másodpercnyi almafa (Kal Pintér Mihály)		hideg esők (Ardamica Zorán)	
Téltemető (Juhász Zsuzsanna)		Hármashatár (Filip Tamás)	
KILÁTÓ	14	Eposzi teremtmények (Tépfő Donát)	
A Nyugat Plusz vendégei: Artur Tajber, Giovanni Fontana,		MANÉZS	32
John M. Bennett, Fátima Queiroz, Yonggu Shin, Fernando		Evidenciák (Csontos Márta)	
Aguiar, Willem Wilhelmus		Megalkotnak (Morkuszt Tamás)	
Dada 100 (Bíró József)		Éjjel a mezőn (Kéring Gábor)	
El Kazovszkij (Fellinger Károly)		ácsolják a gólyák (Molnár József)	
lefolyó hörgőjében / fejemre (Ardamica Zorán)		Passió (Kéring Gábor)	
Lublin (Kal Pintér Mihály)		Ady-mátrix (Gaál Tibor T-Boy)	
Itt kísért (Nagygyörgy Erzsébet)		LÁTLELET	35
ESSZÉ	20	Szalmaláng (Hartay Csaba)	
Virginia Woolf: a nyomda művészete (Tóth Kitti)		Márquez démonai, Eötvös hangjai (Spangel Péter)	
„A vers, az irodalomlelkiismereti kérdés” (Erdélyi Melinda)		BELVÁROSI CSODÁK.	39
		Erzsébet téri kép (Bolemant László)	

Nyugatplusz 17.

Független szépirodalmi folyóirat

V. évfolyam 1. szám · 2017 tavasz

Fővédnök: Konyári János
Alapító-főszerkesztő: Szabó Zoltán Attila
Alapító-lapigazgató: Raffai Ferenc
Művészeti vezető: Kovács Gábor
Olvasószerkesztő: Spangel Péter
Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:
Petőcz András (elnök), Bolemant László,
Kálly Molnár Péter, Bíró József (Kilátó)

Szerkesztőségi e-mail (írásművek
küldése): happycaroffice@gmail.com
Szerkesztőségi e-mail (lappal
kapcsolatos információk):
nyugatplusz2012@gmail.com
**Külön köszönet Miske Emőnek és
Gulyás Györgynek.**

Felelős kiadó: EREF Hírügynökségi,
Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti
Társaság (1103, Budapest, Noszlopy
utca 52. 1/3.)
Kapcsolat: ereft@gmail.com

Az Újnyugatos művészek fogadóórja:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsasztalánál.

A Nyugat Ma első száma 2010. október
23-án jelent meg. © Szabó Zoltán Attila
Az Újnyugatos Irodalmi Kör bejegyzése:
2012. november 12.

Nyomdai munkák: Tama Solutions Kft.
Terjesztés: Lapker Zrt. (1097 Budapest,
Táblás u. 32.)

Kiemelt terjesztési pontok: Lapker Zrt.
országos hálózata, budapesti Írók
Boltja.

Az áruhelyek részletesen megtalálhatók
a lap Facebook oldalán.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
nyugatplusz2012@gmail.com

HU ISSN 2064-2458
A **Nyugatplusz** következő
száma 2017. május 30-án jelenik meg.

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatók. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

SZEPESI ZSUZSANNA

Tűnő varázslat

Ragyásra fagyott tócsák
adnak tükröt a napnak,
amíg sugarakat bont –
csupasz ágak fészülik
a jégvirágos fényben.

Zúzmarába dermedt csend
őrzi az éj titkait
– féltőn tartja ölében –,
és a tiszta horizont
békévé varázsolja...

Néhány perc bűvölet még...

Amint ébred a világ,
zajokkal telik a lég –
szétfoszlik a varázslat.
Minden más értelmet kap,
ahogy nyújtja csápjait
egy új, munkás hétköznap.

SCHWALM ZOLTÁN

Képzelt kocsmá

Az angyalok földjén várok rád
egy kiskocsmában, ahol diszkont a feles,
a sör alig habzik, mellettem ül egy állástalan ószeres.

Az angyalok földjén várok rád
egy kiskocsmában, 'hol zajos a szó,
Balu azt üvölti éppen, hogy kurva sokat elvisz az adó!

Az angyalok földjén várok rád
egy kiskocsmában, ahol Éva a pultos,
álomszép, mint mindig, bár a ruhája és a múltja is foltos.

Az angyalok földjén várok rád
egy kocsmában, 'hol tenyérből jósol a Madám,
és ha kell, ha nem, azt énekl: padám, padám, padám.

Az angyalok földjén várok rád
egy kiskocsmában, 'hol alig van téreőr,
de a hangulat vidám, ha nem is felemelő.

Az angyalok földjén várok rád
egy kocsmában, ami a törzshelyem,
Ördögmalom a neve, de meglehet, hogy csak képzelem.

KEÖMLEY ANNA

Tapasztalat

A két nő az előszobában állt. Egyiküket már szinte kétrét görnyesztette a fájdalom. A mentőautó a ház előtt várakozott.

– Ebből percekben belül baba lesz – mondta a Vöröshajú.

– Úgy érte, már nincs idő bemenni a kórházba? – kérdezte meglepődve a Barnahajú.

– Attól tartok, nincs. Itthon fogjuk megszülni – mondta derűs nyugalommal a Vöröshajú.

– Biztos benne? Szirénával még biztos beérnénk! – próbálkozott tovább a Barnahajú.

– Nem. Ne kockáztassunk! Nem szeretném, ha egy száguldó mentőautóban születne meg a baba – mondta mosolyogva a Vöröshajú.

– Legalább próbáljuk meg! Annyira nem lehet gyors! – mondta egyre rémültebben a Barnahajú.

– Nézz! Tudom, mit beszélek. Nem megyünk sehova! – mondta határozottan a Vöröshajú.

– Nem lehetne valahogy lassítani? – kérdezte reménykedve a Barnahajú.

– Ha egyszer elindult, nincs visszaút. Higgyen nekem! – mondta mosolyogva a Vöröshajú.

– És mi van, ha közbejön valami? Ha elakad? – kérdezte ijedten a Barnahajú.

– Nem lesz semmi baj. Nyugodjon meg! – mondta kedvesen a Vöröshajú.

– Jó, de ígérje meg, hogy segít, és utána azonnal bemegyünk! – kérte esdeklőn a Barnahajú.

– Megígérem – mondta nevetve a Vöröshajú.

– Akkor? Mehet? – kérdezte izgatottan a Barnahajú.

– Mehet! – mondta elszántan a Vöröshajú.

Tizenöt perc múlva a vörös hajú nő a nappali szőnyegén fekvve, három tolással kinyomta negyedik gyermekét, és mosolyogva adta a barna hajú nő kezébe az ollót.

– Elvágna a köldökzsinórt?

A fiatal doktornő keze még akkor is remgett az izgalomtól, amikor fél óra múlva a mentőautóban a gondosan bebugyolált kislányt az anyja mellére helyezte. Élete első szülése volt, amit mentőorvosként egyedül vezetett le.

– Honnan tudta, hogy nem lesz semmi baj? – kérdezte a hordágyon fekvő nőt.

– Tapasztalat – mondta mosolyogva a Vöröshajú, és boldog fáradtsággal ölelte magához kislányát.

Húsz évvel később...

A két nő a kávéház legeldugottabb sarkában álló asztalnál ült.

– És szerinted, nem túl korai? Hisz’ még alig ismered! – kérdezte aggódva a Zöldpulóveres.

– Hogyne ismerném?! Elég volt belenézni a szemébe, és mindent tudtam róla! – válaszolta nevetve a Feketegarbós.

– Ugyan már! Én magyarázom neked, hogy egy szavukat sem szabad elhinni?! – kiáltotta mérgesen a Zöldpulóveres.

– Most az jön, hogy „minden férfi személtáda és csak azt akarja”, ugye?! – kérdezte mosolyogva a Feketegarbós.

– Értsd meg, aggódom érted! Teljesen elvakít a szerelem! – mondta a Zöldpulóveres.

– Jaj, ne legyél már ilyen karót nyelt! Nem élünk a középkorban! És ha csak azt akarja?! Az olyan nagy baj? – kérdezte kuncogva a Feketegarbós.

– Látom, nem veszel komolyan. Szerintem, igenis túl korai még összeköltözni vele. Mi van, ha csak ki akar használni? Utánanéztél például a családjának? – kérdezte fontoskodva a Zöldpulóveres.

– A családjának?! Mit érdekel engem a családja! Nem te vágtad mindig a fejemhez, hogy az ember nem felelős a szülei viselt dolgaiért?! Hogy

mindenkin csakis a saját tetteit lehet számon kérni?! – kiabálta felháborodva a Feketegarbós.

– Na jó. De azt legalább tudod, hogy miből él? – kérdezte a Zöldpulóveres.

– Mit tudom én! Valami számítógépes guru lehet, mert egész nap a várost járja, megy az ügyfelekhez. De számít ez?! – kérdezte a Feketegarbós.

– Számít, igenis, számít! Vagy te akarod majd eltartani? – kérdezte dühödten a Zöldpulóveres.

– Hidd el, ez az egész most annyira mellékes! Mit érdekel, hogy miből él, meg honnan származik, amikor annyira jó velem! Olyan sok szepet mond nekem, és pontosan tudja, hogy mire van szükségem! – mondta álmodozva a Feketegarbós.

– Na, persze, most még ott van felettetek a rózsaszín felhő, de majd jön a lila köd, meg a fekete viharfellegek! – mondta gúnyosan a Zöldpulóveres.

– Most az egész színskálát rám fogod borítani?! Muszáj neked mindent elrontani?! Olyan vagy, mint a saját nagyanyám! – kiáltotta mérgesen a Feketegarbós.

– Jaj, anya, ne haragudj! Nem akarlak bántani, de hidd el, férfi ügyekben nekem sokkal több tapasztalatom van. Neked eddig csak apa volt – mondta kedvesen a lány a zöld pulóverben, és vigasztalón ölelte magához zokogó édesanyját a fekete garbóban, aki egykor lobbogó vörös haját ma már – korához illően – hamvas szőkére festette.

FIX

Törzsasztal Szabó Zoltán Attilával

Fővédnök: **Dúzi Tamás**, az év bortermelője (2014)
Nyugatplusz csütörtök esténként (21.30h)

„Szabó Zoltán Attila író, költő, a Nyugat Plusz alapító-főszerkesztője a FIX TV stúdiójába olyan művészeket invitál, akik értékeset alkotnak, vagy részesei, ihletői művészi együttműködéseknek, akik hivatásuknak tekintik szakmájukat.” (Port.hu)

MISKE EMŐ: Szabad világ, szabad szél

HEGYI BOTOS ATTILA

Himnuszok a csöndhöz

1.

Könnyek verse

E földalatti rejtett kert
salétromvirágai között
lassan sétálnak az évek,
s halk léptű,
árnyas angyalok
a nappalok.
Elvetve – ma is így,
másra nehezen
venné szíve,
tisztos, elhagyott
csöndességben,
hová csillagszemek
napvilága homályosul,
esnek egyre
széjjelebb betűk,
ragyognak föl nem várt,
gyermekin vakító tájak,
egyre több e szegény,
reményvesztett világnak,
lelkes, szomorkás
egyedülvalóságban költ
földben szunnyadó
örökkön valót.

2.

Csöndek verse

Eltűnődöm még
ezen, azon,
ritkábban arról,
ahogy annyi más,
még sohasem éltem:
van rá oly sok érdekes,
kinek ez töltse kedvét,
közülük ma egy sem,
amire gyermekin,
jószerével vágyjak.
Lassúdan lobogva ízlelem
sosem volt dalaim,
sót, nektárt, napfényt,
tisztos forrásvizem,
hegyem, tengerem
mind egy cseppjét:
s ízről ízre,
fényről fényre tölt
háborítlan csöndjében
a hála.

3.

Érzékek verse

Tisztábban érezz.
Ismered a bűn
s a boldogság
szagát? Hagyd.
Eridj a szabadba.
Járjon át nap s a szél,
fáradtan: merítkezz alá.
Ahogy érkeztél, távozz,
ámde kezdetre visszatérj!
Errefelé legszebben
a kisdetek illatoznak.
S a szentek szép
virágzás után.

NOVÁK VALENTIN Dekázás

Mikszáth nagy cekkert cipelt. Benne géppapír-csomag, csirkecombok. A Kombinóból kifújtatva eltűnt a Krúdy uccában. Meccsre hívta cimboráját, Gyulát. Gondolta, majoránnás csirkét rittyent a sörhöz. Leült a róla mintázott szobornál, fújjon kissé. Már gyűltek a személyiségéről elnevezett tér kocsmáiban a drukkerok.

Sokan a monarchia zászlaiba csavarták magukat, némely rebellisebbek a magyar zászlót részesítették előnyben. Ahogy így szuszogva üldögélt, és lesdelte az osztrák-magyarra hangolókat, valahol csúf rigmus kélt, korántsem áprilisi capriccio, k... labancok, b... az anyátok...! Csóváltotta a fejét. Odább két, mezbe öltözött, lábszárvédős lurkó passzolgatott. Miattuk is elpirult... Ahogy nézte a sürgés-forgást, hallgatta a sör ízű, lelkesítő és ellenségpocskondiázó dalokat, már majdnem elszenderült. Hirtelen azonban:

Gulácsy köszönt rá...

A szokványos formulák után, hamar egyezsége jutottak abban, hogy egy kiskocsmában folytatják a diskurzust. Ám a kiskocsmákban is fűrtökben lógtak a drukkerok. (Magyarország összes képet adó készüléke a bécsi Práter stadionból sugárzott. Igaz, még csak a pesti stúdióban ment az okoskodás. A sérülés miatt nem játszó Schlosser beszélgetett Rézi Benővel.) Végül Gulácsy, csontosabb lévén, benyomakodott a pultig, kért két kisüsti csövecskét, és varázslatos módon egyensúlyozva, kivitte Kálmán bácsinak a porciót. Gulácsy egyébként nagyon savanyú ábrázatot vágott. Ennek megfelelően szúrta oda irigykedve kissé, de mindenképp foghegyről, mely foghegyet már megpedzette a pálinka bukéja:

– Boldog lehetsz, éltedben megszoaráltak...

– Mit mondjak, Krúdy sem panaszkodhat. De te is kaptál uccácskát Békáson. Egészségedre, barátom!

– Pedig Józsefvárosban születtem...

– Nem jártál Megyeren?

– Talán egyszer, egy portré végett, Ófalun...

– Valaki mégis tisztel arrafelé... Apropos, eljössz meccset nézni? Döntözünk a labancokkal. Eklektikus mérkőzés várható. Már hallom Rézi Benő hangját. Gyulát várom csirkével, sörrel, de ahol kettőnek jut...

– Inkább elkezdem Az ópiumszívó álmát...

Visszakerültek a Mikszáth tér felé. A két fiúcska még mindig a labdát kergette. Közben a tér egy hatalmas, sörhabs katlanná változott. Az egyik gyermek átlépős csel után, hirtelen fordulva, talppal akarta megszelídíteni a labdát, de az továbbgurult. Egyenesen Gulácsy lábához, aki lábfejjel megemelte, térdre vette, térdéről a feje tetejére, majd két fejpöccintés és egy derékhajlítás után a tarkójára helyezte a zsgát. Mikszáth cekkerét szorongatva tátogott. A gyerekek leesett álluk után kotorásztak. Aztán:

– Gulácsy, te mindig meglepetéseket okozol – hepegett Mikszáth. Így focizol, és nem nézel meccset?

– Ez nem foci, ez csak szabad stílus.

Közben Lajos felegyenesedett, a labda legurult hosszú kabátos hátán, de még idejében befogta bal lábszára és combja közé, jobbal félfordulatot pördült, közben a bogyo a sarkáig gurult, amivel kicsit aláemelt, majd másodjára szintén sarokkal, a feje felett, a srácokhoz továbbított... Odacsoportosultak a csodára éhes sörözők...

– Ebből kellene éljél – mondta Mikszáth.

– Ne hülyéskedj, menjünk, annyi dolgom van. Még a vásznat sem alapoztam le.

Nagy bravózasok és taps közepette távoztak. Még húsz perc volt a meccsig.

– Odateszem gyorsan. A második félidőre már kész, ehetünk is – morfondírozott Mikszáth, míg a kulcs után kotorászott a felöltőjében... A söröket meg a mélyhűtőbe. Azt hittem, Gyula már itt toporog. Remélem, eljön, mert a törzshelyén is van tévé, aztán ha nagyon megülte magát reggeltől, ki sem moccan zárásig...

Mikszáth, Mária uccai bérleményében, távirányította plazmatévéjét. A konyhában rotyogott a csirke... Kiment egy sörért. – Á, ez már iható... „Kapcsoljuk Bécset...” – harsant a szobából Rézi Benő hangja... – Na, lötytyintek még némi vizet a madárra, így, utána fűszerezem, no, hol is a majoránna, igen, meg egy csipet só, megvan, lefedem, aztán párolódhat kis lángon a szünetig.

– Ej, fenébe, Gyula késik. Megint bedugult a Körút... Vagy nem is jön. Vagy nem is... Vagy nem. Máshol van, máskor... A fenébe, mindig lekéssük egymást... Gól! Vezetünk...

TURCZI ISTVÁN

Az utolsó gengszter

*Gregory Corso barátomnak,
akit sohasem láttam*

Feleséged korábban kelt ma
hogy brutális reggelit készíthessen
efféle ostobaságokat újabban
egyre kevesebbet követnek el az asszonyok
pedig nem rajtuk múlik az íróasztalon hagyott piszkozat
az éhség töredékei beleütköznek pillantásaikba
s ha jól meggondoljuk felesleges a búcsúlevél
nem vigyorgó angyalhájjal megkent fiúarc többé
nem bordélyokban erjesztett lúgos spermaállomány
nem kérlelhetetlenül olajra lépő Nato-csizma
nem kifüstölésre váró sunyi rókaalyuk-illúziók
nyakában nem adófizetők dögcédulája
zsebében nem kabarébölcsesség
csontjaiban nem a kivándorlók reumája

a cigaretta önmagát szünteti meg

és az utcákon lélegző pereskedő álmodó
modern múmiák felemelt kezekkel közlekednek
szirénaszájak nyaldossák a New York-i betont
marijuanától édes a világváros levegője
és az utolsó gengszter szemgödreiből halottak hevernek

felcsatolta a pisztolytáskát
búcsút vett a régi indulatszavaktól
majd elindult Palermo felé

HEKL KRISZTINA

Vadászat

Tél volt, mégis biciklire ültünk. Megcsapott a mentszél, úgy éreztem, lefagy a kezem, mintha apró tűket szurkáltak volna az ujjam hegyébe. Apám látta, hogy szenvedek, levette a saját óriás kesztyűjét, és odaadta.

Kétszer akkora volt a tenyere, mint az enyém, alig tudtam fogni a biciklikormányt. Már rég be kellett volna érnem az iskolába, de azt mondta, igazolást ír, senkinek sem áruljuk el, hol jártunk valójában. Családi ok, ezt írta az ellenőrző füzetbe. Egyszer sem kérdezték, mi az oka, nem avatkoztak a magánéletünkbe. Egyforma napok láncolatában élsz, mondta apám, később fogod megbánni, hogy egész életedben fegyelmezetten ülsz a padban. Rabszolgát nevelnek belőled, észre sem veszed, és bábu leszel, érted?

Nem értettem. Apám gyerekkorában sokat csavargott. Neki volt a legtöbb hiányzása az osztályban, és erre büszke volt. Kerékpárra, buszjegyre nem futotta, örült, hogy volt egy pár lyukas bakancsa. Gyalog járt ki az erdőbe. Napközben, ha megéhezett, felmászott a fára, és kifosztott egy madárfészket. Nekem is mutatott fészket, néhány, fehér pihetoll árulta el. Fejmagasságban volt egy hosszan kinyúló faág, apám felkapaszkodott rá. Nagyon ügyesen, könnyedén mászott, hiszen sovány volt, és elbírta a saját testsúlyát. Pillanatok alatt a magasban volt, belenézett a gallyakból rakott fészekbe. Három tojás hevert benne, krémszínű alapon barna pöttyös, szarkáé lehetett. Kértem, hozzon le egyet. Kabátja zsebébe rejtett egy tojást, lemászott, majd óvatosan a tenyerembe helyezte. Meg akartam kóstolni, de szigorúan megtiltotta. Nem friss, a tojó már kotlott rajta, az is lehet, hogy élő madár van benne.

Ismerte az erdő összes fáját, az ehető bogyókat és a mérgezőket. Felvett a földről néhány szem makkot, meghámozta, és megkínált belőle. Fanyar volt az íze, szomjoltó. Apámtól tanultam meg azt is, hogy mindig legyen nálam egy élesre köszörült, hosszú pengéjű vadászkés. Megmentheti az életem. Most már tudom, hogy igaza volt. Neki is volt egy, a mellénye belső zsebében tartotta, és a legkülönbözőbb dolgokra használtuk. Nádat vágtunk hazafelé menet, vagy orgonát, vesszőt egy bokorról. A vesszőből nyársat faragtunk a rablólúshoz, amit az erdőben süttünk meg. Fiút akart, és fiúként ne-

velt. Nem bántam. Boldog voltam abban a néhány évben, amíg apám nálunk lakott, és iskola helyett együtt csavarogtunk.

Most sietnünk kellett, mert korán sötétedett, este pedig nem látni semmit. Nem árulta el, hová megyünk. Kifelé tartottunk a városból, az utolsó épületek is lassan elmaradtak mögöttünk. Feltöltük a kerékpárokat a vasúti töltésen, és átemeltük a síneken. A töltésen túl halastó volt. Vize befagyott, apám nem hagyta, hogy sokáig nézzem a korcsolyázókat, sietni kellett tovább. Földúton haladtunk az elhagyott reptér felé. Két órát tekertünk, mire odaértünk. Szerencsére nem volt sok emelkedő útközben, így legalább bírtam az iramot. Fogalmam sem volt arról, mit akarhat itt, ahol nincs semmi látványos, csak a végtelen sztyeppe, az utolsó rozsdás helikopterroncsot is elszállították már. A bicikliket lefektették a földre, elővett egy összehajtott térképet, kitergette, és rábökött az ujjával. Valahol itt zuhanhatott le. Micsoda? A meteorit, válaszolta. A múlt héten láttak az égen egy hosszú tűzcsovát, a légkörbe érve robbant. A városban is lehetett hallani a durranást, megírták az újságok. Nagyjából itt lehetett. Meg fogjuk keresni a meteoritdarabokat, ha megtaláljuk, meggazdagszunk. Egy úszómedence ház árát is össze lehet így szedni, néhány nap alatt. Egészen magával ragadt, hogy úrból pottyant tárgyat keresünk. Lelkesített a gondolat, bár anyám biztosan leszólta volna, apád bolond, ez is egy a sok képtelen ötlete, fellángolása közül.

Apám pontos instrukciókat adott, ne egyszerű követ keressék, hanem gömbölyűt, amin nincsenek éles sarkok. A színe szénfekete vagy grafitiszürke, és a felülete olyan, mintha olvadt kátrányba mártották volna. Ujjlenyomatszerű bemélyedések is lehetnek rajta, ezt párolgás okozza, amikor áthalad a földi légkörön. Négyzetcentiméterenként fésültük át a talajt. Leguggoltam, hogy jobban lássak, és ebben a testhelyzetben lépegettem oldalirányba, nehogy egy földbucka, vagy megbarnult fűcsomó ki-maradjon. Míg apám néha felemelt, majd messzire hajított egy-egy követ, én szatyorban gyűjtögettem őket, és úgy éreztem, gazdag vagyok. Kis idő múltán apám odébbállt, másik tíz méterszer tíz méteres földdarabot vizsgált át tüzetesen. Délben egy földbe tűzött, fehér-pirosra mázolt pózna mellett találkoztunk, így beszéltek meg.

Félig volt a szatyor. Roskadozó lábakkal tettem elé a terhet, mint vadászkutya a túlméretezett zsákmányt. Apám óvatosan kiborította a szatyrom tartalmát a földre, vigyázva, nehogy egy is elguruljon a kincsek közül, azután elkezdett válogatni. Torokban dobogott a szívem, nyerni akartam. Azt akartam, hogy én találjam meg a meteoritot, és egy zsák pénzzel térjünk haza. Akkor végre büszke leszek rám anyám. Apám szinte meg sem nézte, egymás után hajította el a köveket. Zavart, hogy egy pillantást sem vet rájuk. Az egyik kátrányszínű kónél az is megfordult a fejében, hogy csal, nem bírja elviselni azt, ha nem ő nyer. Huszonegyezéskor sem bírt veszíteni, eltépte a nyertes kártyalapokat. Hamarosan egy ép kártya sem maradt a pakliban, egyiknek a sarka hiányzott, a másinak a teteje. Lassanként a gyűrődések, szakadások alapján megtanultuk a hátoldalukról megkülönböztetni a kártyalapokat. Most kidobta az összes követ. Amikor gombát gyűjtöttünk, legalább maradt néhány a szatyorban, bár anyám azt sem engedte megsütni, a róka gombát a szemetesbe hajította.

Megettük a szendvicseket, megittuk a termoszban hozott teát, azután elkezdtek a délutáni műszakot. Már nem voltam olyan lelkes, mint korábban. Ímmel-ámmal gyűjtöttem a kavicsokat, mert tudtam, hogy az öregemnek semmi sem lesz elég jó. Lestem a felhők mögött elbújó, néha félóra előbukkanó nap mozgását, vártam a sötétedést. Ahogy a nap korongja süllyedt a horizonton, egyre hidegebb lett, elgémberedett minden tagom, a derekam fájt, és alig hajlott a térdem. Menjünk már, kiáltoztam egyre sürgetőbbben apámnak. Ő ugyanolyan precízen dolgozott, mint délelőtt, meg kellett várni, amíg alaposan átkutatja a spárgával kimért, négyzet alakú területet. Hazafelé menet, félúton beugrottunk a kocsmába melegedni. Két deci száraz fehér bort rendelt magának és egy deci édes vöröset nekem, igyam meg, sápadt vagyok, vérszegény, jól fog tenni.

Bár másnap nem volt kedvem korán kelni, mégsem akartam cserbenhagyni őt. Elcsigázottan értünk ki a rétre, egész nap szóltanul dolgoztunk, mint a rabszolgák. Keresés közben beleléptem egy gödörbe. Sötét lyuk volt, és körbe, a peremén apró földhányás. Felébredtem a katonán állapotból, előntötte az arcomat a forróság. Megtaláltam a krátert, ordítottam apám földterülete felé. Ürgelyuk, legyintett apám. Ugyanolyan eredménytelenül mentünk haza, mint előtte való este. Potyogott a sár a cipőmből. Azt hazudtam, hogy a fiúkkal fociztam az udvaron.

A harmadik napon havas eső esett. Nem volt kedvem kerékpárra ülni. Azt mondtam apámnak, hogy mindenképpen be kell mennem az iskolába, dolgozatot írunk. Egyre nagyobb rutint szereztem a hazudozásban, bár nem tettem jó szívvel. Apám rendíthetetlen volt, felvette a műanyag esőkabátot, és elindult. Késő éjjel ért haza, nehezen talált a kulcslyukba. Anyám békésen aludt mellettem, csak én ébredtem fel a hangokra és az előszobából beszűrődő, sárga lámpafényre.

Ezt követően már meg sem kérdezte, hogy akarok-e menni vele. Ha négyszemközt voltunk, sutogva mesélte el, hány négyszögölnél járunk. A négyszögöl mértékegységet hétvégére felváltotta a hektár. Mániájává vált a keresés. Most már nemcsak a koromfekete köveket gyűjtötte, hanem a karamellszínűeket, mohazöldeket és csokoládébarnákat is.

Nem dobott el semmit, mindent hazahozott. Itthon, a pincében berendezett be egy laboratóriumot, legalábbis így hívta az asztalt, ahová kirakta a méréshez szükséges eszközöket. Mágneset kötözött madzagra, és azt közelítette a kőhöz. Ha az inga kileng, nagy valószínűséggel nyertünk, magyarázta. Sűrűségvizsgálatot is végzett, konyhai mérőedény és víz segítségével. Az eredményeket jegyzőkönyvben vezette, és a talált köveket ennek megfelelően osztályozva pakolta kis kartondobozokba. Volt, amit elvitt bevizsgáltatni. Kohósalak, ezt mondták neki, könnyű összetéveszteni. A munkahelyén úgy tudták, beteg, anyám akkor jött rá, amikor beteglátogatót küldtek. Egyre keményebb hangon üvöltöztek egymással.

Tízhektáros volt a régi repülőtér, másfél hónap kellett az átvizsgálásához. Apám egyre kevesebbet járt haza, szinte csak enni jött be a lakásba. Nappal kereste, éjjel a pincében osztályozta a köveket, néhányat közülük hordozható fémkazettába zárt. Nekünk már semmit sem mondott.

Március vége volt, amikor apám eltűnt. Nem vitt magával semmit, csak a fémkazettát. Az ágyam mellé, az éjjeliszekrényre kerek, érme nagyságú követ tett. Különbözött az összes kavicsból, amit addig nála láttam. Gyönyörű volt, ezüst színű tömb, amelyben, ha a fény felé emeltem, drágakövekként csillogtak a borostyánszín ásványok. Börtasakba tettem, és mindig magamnál tartottam. Éjszaka a meteoritommal aludtam, és reggel mindig az volt az első, hogy a fény felé fordítsam. Éveken keresztül őriztettem a kincset. Jól jött, amikor elfogyott a pénzem. A kereskedő azt mondta rá, pallazit, nagyon ritka. Egy hétig tudtam ebédelni az árából.

BABICS IMRE

Vadcseresznyék

A tavasztól duzzadó hegyoldal fölött,
a nem egyöntetű
zöldben a vadcseresznyefák mint hófoltok,
melyeket hárs, bükk, gyertyán körülhőmpölyög.

Megannyi gyöngé tű
fesző rügyük, ám eléri a mennyboltot,
hogy rávarrja, mi örökkévaló eszmény:
arafehér virágzás a vadcseresznyén.

S minden levéltetű
arra bújik ki a petéből, hogy boldog
önmaga nélkül is: fajba visszafojtott,
öltött versben betű.

FELLINGER KÁROLY

Istenlesen

János szeme sötétséggel
ment tele, úgy érzi magát,
mint Juli, aki istenlesen van éppen,
s ha megjön, akár egy angyal,
nem fog osztózni a zsákmányon,
visszaadja inkább a tisztaságnak,
a kimosható ismeretlennek,
ami összemegy vagy kibővül ezáltal,
vagy a tétlenségig kivár,
mint a hirtelen, félénk viharfelhők,
akik a létezés határait feszegetik,
miközben villámaikkal megjelölik
az érinthetetlen sorsot.

BOZÓK FERENC

Ásványok

Lobogó pirit és puha márga,
jegesen kacagó hegyikristály,
ibolyás ametiszt ragyogása,
faragatlanul isteni kincstár.

KAL PINTÉR MIHÁLY

Másodpercnyi almafa

Csókot tanul, beleszippant a füstbe
Józanodik, világot észlel
Köveket hord, szivart világít parázssal
Neveti betegen, ami még itt maradt
A pocsolókat, a rossz cipőket
Visszamegy a kertbe
Most nincs lába, nincs teher, mely visszatartja
Nincs kudarc, nincs hibája
A tizedik kerület legnagyobb kertjében
Kicsit felpislákol az egykori Éden
Egy villanásnyi Isten vállára teszi jobbját
És eloltja fel sem tűnő krónikus szomját
Egy másodpercnyi almafa, egy pillanatnyi Éva
A rét, ahol a kígyó...
S aztán csak üresen
De visszatál a csöppnyi Isten kicsiny bolygójára
Kőbánya elővárosába
És ahogy ezt kimondja
Lesz lába, lesz bánata, lesz szomja

JUHÁSZ ZSUZSANNA

Téltemető

Majd elmúlik. Lassan, a maga ütemében. Bár gyorsíthatnám is, ha akarnám. Kitehetném magam a napra, hogy több ébrenlét hormonom legyen, az meghozná a több mozgást. A mozgás meg a városban a vásárlással egyenlő. Lassú délelőtti séta, eszeveszett zöldség- és gyümölcsvásárlással. Pótlandó a vitaminokat, amiket feléltünk a tél folyamán. Mint ha lehetne vitaminokat tartalékolni.

Mert nem lehet. Csak néhányat. Csak azt, ami a bőrnek, csontnak, immunrendszernek jó. Szóval jól vagyunk megalkotva. És kedvem se nagyon volt gyümölcsöt venni. Mert nem a vitamintartalékaim ürültek ki. Nekem nem. Nekem jól esik a lassúság. Ez a téltemető gyász. Mert jó volt nekem a tél. A családzag, az akolmeleg, amibe estelente érkeztem. És ez most nem lesz. Kint és bent ugyanaz lesz a hőmérséklet. Csökken az értéke a lakásnak, a családnak, ha eljön ráadásul a nyár is. A telet végképp feledtető meleg, azt a telet is feledtető, ami mögöttünk van, de azt is, ami még előttünk. Pedig azt nem szabadna feledni. Azt a telet, ami előttünk. Mert nehezek itt a telek, nehezek, mert drágák, egyre drágábbak, és ezért torokszorítóak. Mintha a fázók, a fűteni nem képesek rémálma a fagyhalálról a mi nyakunkat, a fűtött lakásban szendergők nyakát szorítaná. Aludtunk, aludtunk, az igaz, de nem szívesen, nem jó szívvel tettük. Tehetetlenül, bár együtt érzőn tettük az alvást egész télen. Mert a fűtött lakás azért jó, az akolmeleg, a csípős, füstös barlangmeleg a jó. Az valamit felmutat, az valamire emlékeztet, az biztos. Csak nem tudom, mire. Talán a kőszívűségemre, hogy egyetlen hajléktalant se fogadtam be. Egyetlen éjszakára sem. Igaz, mást sem. Csak futottam bele esténként a jó melegbe. Joggal, valahogy jogosan mégis, de feledve, végképp feledve a kívül, a hidegben rekedőket.

És szint vallottam mégis, kőszínt, mert ahogy nyúlt a tél, ahogy belefutott majd két tavaszi hónapba is, ahogy egyszer újra elkezdett hullani a hó, kiszakadt belőlem. Hogy ezt már nem, ezt én nem akartam. Bár szeretem a telet, a bújást, a bújdoglást bármilyen melegbe, fizikaiba, vagy csak az olcsó, a jó szó, meleg szó melegé-

be bújást, én ezt a telet már nem akartam. Nem, mert mi lesz, ha vágyam szerint sose lesz vége. Ha az lesz odakint, és mindig az lesz, amit én akarok. És nem lesz kikelet, és örök hó lesz, és akkor el kell innen menni. De tavasz lett mégis, és a fák, madarak, de főleg a kibújó növények mintha behozták volna a több hetes elmaradást. Képesek felgyorsulni, ahogy az emberek is, ha muszáj. Ha nem lehet gyászolni azt, ami elmúlt, és ha nem szabad arra gondolni, több ilyen telet nem. Többé ilyen nem akarok, több ilyen, tömeges, több milliós kőszívűséget néhány ezer vagy néhány százezer honfitársunkkal szemben. Akik nem, vagy csak alig tudtak fűteni.

Akik dühöngtek, akik örködtek tán egymás fölött, felváltva, vagy csak dermedtek egyedül, és várták valahol a reggelt. És fogadkoztak, hogy bármit, bárhol, csak ezt ne még egyszer.

Velem együtt. Hogy soha többé, soha ilyen telet még egyszer. Ilyen drágát, ilyen szívte-
lent.

Elena Marini vizuális költeménye

ARTUR TAJBER – performance képkockák 1–4

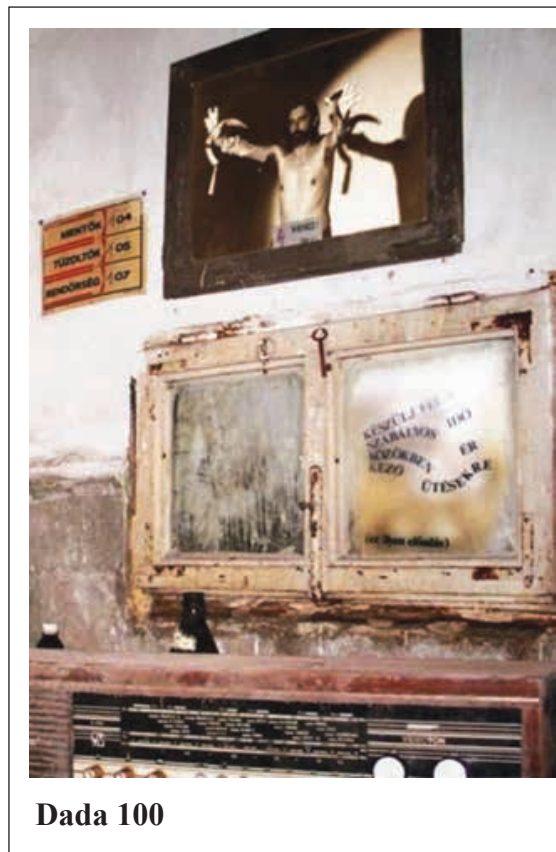

GIOVANNI FONTANA: PER

GIOVANNI FONTANA: Tre

Dada 100

■ BÍRÓ JÓZSEF

12 MINUS 1 ROW

CELEBRATING 100 YEARS OF DADA

(**1916**) – 100 %

90 %

80 %

70 %

60 %

50 %

40 %

30 %

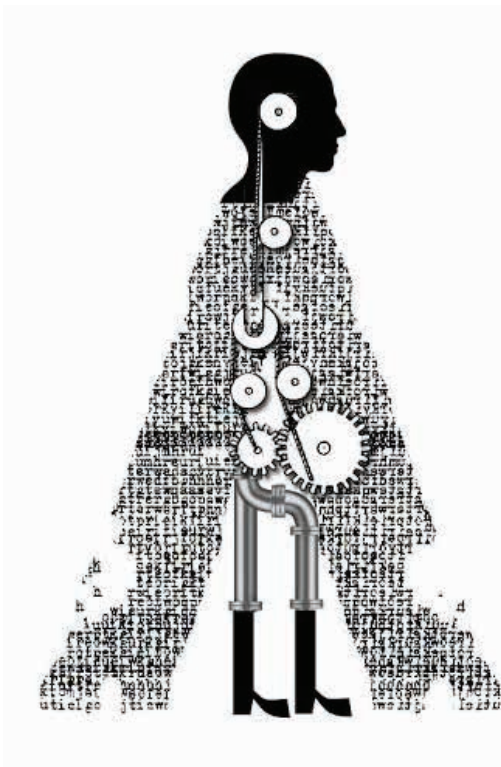
20 %

10 %

? % – (**2016**)

JOHN M. BENNETT vizuális költeménye

FÁTIMA QUEIROZ alkotása

JOHN M. BENNETT műve

YONGGU SHIN

Performance (részlet)

**FERNANDO AGUIAR –
Homenagem a JLBarreto****WILLEM WILHELMUS
vizuális költeménye**

FELLINGER KÁROLY

El Kazovszkij

1.
Nem a szájába,
fejébe vette
gyógyszereit.

2.
Van valami a fején,
szájára vette
a feje.

ARDAMICA ZORÁN

lefolyó hörgőjében

lefolyó hörgőjében
örvénylő víz:
múlnak forradalmaink

bugyborékoló csendbe érve

elfolynak
sötétség szélén
e lángok valami hullámzó semmibe
szoros hajfonaton öregedő fények
elcsöppennek utolsó maradványaik

bele
minél mélyebbre
le
a kiúttalan hasonlatok legalsó szintjére
hol hallgatás van
azaz bocs
hallgatás lakozik
és sok-sok vég
mert végnek lennie kell
azt mondják

ARDAMICA ZORÁN

fejemre

fejemre leplet zsákat
pedig nem volnék Szókratész
bölcsködéssel csak tönkremész
gyúrt pofám ne lássátok

vissza semmit nem vonok
nem kaptam semmit készen
tíz ujjam van két kézen
én így vagyok őskonok

őshonok menekültje
számkivetett az újban
rossz válasz bukás ülj le

végződik még egy szonett
szavak melyekbe bújtam
sznobtrónszékem nem tonett

KAL PINTÉR MIHÁLY

Lublin

A múlt kicsi fájdalmai gyémántalakzatban
A Krakói kapu és a Vár között
Amolyan girbegurba meseúton hiteti el
Hogy ez is valóság
Nyitva a történelem
Belépés a nap 24 órájában

NAGYGYÖRGY ERZSÉBET

Itt kísért

Ma itt kísért nálam a magány,
e színtelen, átkos árvaság.
A szürkeség most lakmározik,
szorongó szívemnek mélyéből.

TÓTH KITTI

Virginia Woolf: a nyomda művészete

Amikor száz évvel ezelőtt, 1917-ben a Woolf házaspár létrehozta a Hogarth Press-t, kiemelkedő jelentőségű műhely született, ahol az írás, a szerkesztés, a betűszedés, a nyomtatási tevékenység, az illusztrációk és könyvborítók tervezése egymást feltételezték, erősítették, az alkotók pedig egymást inspirálták.

Virginia Woolf (1882-1941) a modern angol próza, a lélektani regény egyik megteremtője volt, aki a tudatfolyam-technika alkalmazásán keresztül szereplőinek belső monológjaiba enged betekintést az olvasó számára. Regényeiben erős líraisággal és sokoldalúan tömörített kifejezőmódjával művészien jeleníti meg karaktereinek élénk érzelmi és gondolati világát, melyben távoli, átélt vagy elképzelt pillanatok sejlének fel.

A Hogarth Press történetét Michael Cunningham *Az órák* (1999) című regénye is megörökítette, melynek 2001-es filmadaptációjával mind a kiadó, mind V.W. sokat tárgyalt és analizált személyisége középpontba került. Virginia és férje, Leonard Woolf egy kis, kézi hajtású nyomdagéppel, önerőből alapították meg könyvkiadójukat akkori, richmondi otthonukban, a Hogarth House-ban. Mivel a nyomdászszakszervezet tanfolyamán nem vehettek részt – ugyanis ott csak szakszervezeti tagokat fogadtak –, a nyomdagép mellé egy 16 oldalas könyvecskét vásároltak, melynek segítségével sikerült elsajátítaniuk az alapvető nyomdai ismereteket.

A házaspár naplófeljegyzéseiből, leveleiből, önéletrajzi írásaiból az is kiderül, hogy a nyomda megalapítása egyúttal terápia is volt Virginia számára az 1912-től 1915-ig tartó depressziós periódusa után.

Leonard Woolf a következőképpen fogalmaz önéletrajzában: „Nehézség volt Virginiának

olyan szórakozást találni, ami kellőképpen lekötötte. Eszembe jutott, hogy milyen jó dolog volna, ha Virginia valamiféle manuális foglalkozást úzne, mondjuk délutánonként, ami teljesen el tudná terelni a figyelmét.” Igazán nehéz lenne figyelmen kívül hagyni Leonard Woolf szóhasználatát – egyfajta szórakozást keres feleségének (az eredeti szövegben a ‘play’ szó szerepel, mely angolul nemcsak szórakozást és játékot jelöl, de mint ‘distruction’ vagy ‘diversion’, tehát figyelemelterelést, időtöltést is jelent), bár tulajdonképpen komolyabb elfoglaltságra gondol – valamine, ami felesége érdeklődését leköti, amiben el tud merülni.

A nyomtatás komoly, képzett játék volt. A szedés és a szerkesztés mellett Virginia a könyvtervezésből, könyvkötésből is kivette a részét. A Hogarth Press egyszerű, letisztult formákat választott kiadványainak, a csekély számú nyomatok ellenére a Woolf házaspárnak sosem állt szándékában könyvtárgyakat készíteni, ennek ellenére különleges és esztétikus példányok születtek – a kiadványok védőborítóinak megtervezését, illetve sokszor egyéb, a könyvben megjelenő illusztrációkat (fametszetteket) a Bloomsbury-körből¹ kikerült festők végezték.

Virginia Woolf köteteihez – első két regénye, a *Messzeség* (*The Voyage Out*) és az *Éjre nap* (*Night and Day*) kivételével, melyek a Duckworth-nél jelentek meg – posztimpreszionista stílusú borítóképeket festőművész nővére, Vanessa Bell készített. A terápiás cél mellett egy másik szándék is rejtőzött: a Hogarth Press megalapításával lehetővé vált olyan rövidebb könyvek és pamfletok megjelentetésére, melyeknek korábban úgy tűnt, nincs piaca.

Az első Hogarth Press publikáció a házaspár együttműködésének lenyomata: *A két tör-*

¹ A Bloomsbury-kör néven elhíresült, értelmiségi tagokat számláló csoport az angol modernizmus egyik legfontosabb szellemi körévé, és a radikális értelmiségi elit legnagyobb hatású csoportjává vált a 20. századi Angliában. A körbe elsősorban az akkor még mindig erős viktoriánus társadalmi normákkal szemben ellenérzéseket tápláló, azt kifogásoló értelmiségiek tartoztak, akik jelentős hatást gyakoroltak a modern brit kultúrára.

ténet (*Two Stories*) címet viselő 32 oldalas kiadványban Virginia Woolf *Folt a falon* (*The Mark on the Wall*) és Leonard Woolf *Három zsidó* (*Three Jews*) című novellája szerepelt. Virginia aprólékos odafigyeléssel válogatta ki az ólombetűket, és állította be a szedést, míg Leonard készítette a nyomatot. Állandó kézremegése Leonardot akadályozta az olyan akkurátus munkák elvégzésében, mint a betűk összeszedésének, összeállításának művelete. *A Két történetet* Dora Carrington festőművész illusztrálta fametszeteivel. Két és fél hónapot ölelt fel, hogy kézi nyomdájukkal elkészítsék a könyvet, a kiadást követő három hónapban pedig mind a 150 példány elkelt.

A Hogarth Press megkülönböztető jellegzetessége a heterogenitása volt. Nem volt olyan téma, amely ne érdemelt volna figyelmet tőlük, legyen szó akár közgazdaságtanról, akár művészeti kritikáról. A szépirodalmi művek terén is széles lett a paletta: nem kívántak csupán egy bizonyos irányzatot vagy trendet követni. A Woolf házaspár kezdetben a hozzájuk közel álló barátok kéziratait fogadta be, így terjesztve a Bloomsbury-kör írásait; többek között Lytton Strachey, E.M. Forster, Maynard Keynes, és Clive Bell műveit.

A kiadott művek szerzői közt szerepeltek az úgynevezett modernisták, mint például Katherine Mansfield, T.S. Eliot, Gertrude Stein vagy Nancy Cunard. A Woolf házaspár idegen nyelvű, elsősorban orosz írók műveit is kiadta angol fordításban, többek között Gorkij, Tolsztoj és Dosztojevszkij írásait, illetve az osztrák költő, Rilke verseit. Fontos megemlíteni, hogy a Hogarth Press volt az első kiadó, ahol Sigmund Freud (és más pszichoanalitikus kutatók) írásai angol nyelven jelentek meg.

A kiadó talán legfontosabb magyar vonatkozása, hogy Angliában elsőként a Hogarth Pressnél jelent meg 1932-ben Madách Imre: *Az ember tragédiája*, C.P. Sanger kiváló fordításában. Továbbá még két magyar pszichoanalitikus tollából származó könyv is napvilágot látott a kiadónál. 1926-ban adták ki Sigmund Freud egyik legközelebbi munkatársának, Ferenczi Sándor orvos, pszichoanalitikus, a magyar pszichoanalitikai iskola megteremtőjének könyvét *Further Contributions to the Theory and Technique of Psycho-Analysis* címmel, valamint 1934-ben az etnopszichoanalízis és a pszichoanalitikus antropológia megalapítója, Róheim

Géza antropológus és néprajzkutató könyvét *The Riddle of the Sphinx or Human Origins* címmel.

Virginia Woolf esetében nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a nagymértékű hatást, melyet a nyomdában történő aktív részvétele jelenthetett írói munkásságára és gondolkodására. Mint a kéziratok kizárólagos olvasói, a Woolf házaspár rendkívül nagy szellemi rálátást nyert a kortárs szövegekre – évente körülbelül 600 kéziratot olvasott el Virginia Woolf, és ezek csak az irodalmi témájú szövegek voltak. Leonard Woolf a nyomdához beérkezett összes kéziratot elolvasta.

Az író 1941-ben bekövetkezett halála után, Leonard még öt évig vitte a kiadót. Végül 1946-ban a Hogarth Press beolvadt a Chatto & Windus könyvkiadóhoz, melynek anyavállalata ma már a világ legnagyobb kiadója, a néhány éve egyesült Penguin és Random House, ahol 2012-ben megalapították a Hogarth kiadót, amely Virginia és Leonard Woolf példáját követve a jelenkori generáció irodalmi tehetségeinek ad otthont.

MISKE EMŐ: Kérdés

ERDÉLYI MELINDA

„A vers, az irodalom lelkiismereti kérdés”

Amikor mind több művész megkérdőjelezte a hagyományos kultúra értelmét, célját, s a művészet és a társadalom radikális megváltoztatására tett kísérletet, megszülettek az avantgárd stílusirányzatok. Nem volt ez másként a 20. század Törökországában sem.

A megszűnő birodalom, és az azzal járó identitásválság idézte elő egy újfajta művészetértelmezés létrejöttét Törökországban. Ahogy Európában, úgy Törökországban is megváltozott a művészet és a világ viszonya. A korábbi lineáris történelemszemléletet felváltotta egy diszkontinuitásérzés. A művészetben megszűnt a társadalmi hierarchia, a művész a társadalom minden rétegéhez el akart érni. Nemcsak a társadalmi rétegek, hanem az egyes művészeti ágak között is igyekeztek eltörölni a határokat. A különféle irányzatok mozgalomként léptek fel, melynek során meghatározták ars poeticájukat és céljaikat is. Törökországban mindez a Yeni Lisan (Új Nyelv) elnevezésű mozgalommal vette kezdetét, amely két alapvető fogalom körül határozta meg magát úgy, mint a „rég” és az „új”. Elutasított mindent, ami „rég” volt az irodalomban, tehát magát a hagyományos irodalmat, és megpróbált egy új irodalomfelfogást kialakítani.

A Yeni Lisan mozgalom 1911. április 11-én Tesszalonikiben Ömer Seyfettinnek a Genç Kalemler (Fiatal Írók) folyóiratban megjelenő Yeni Lisan című cikkével vette kezdetét. A „tiszta török nyelv” kérdése, illetve a „nemzeti irodalom” fogalmakkal ebben a folyóiratban találkozzunk először a török irodalomtörténetben. A mozgalom körül csoportosuló művészek alap gondolata, hogy a vers, az irodalom lelkiismereti kérdés. A költők egyéni témákat dolgoztak fel. Sokat foglalkoztak társadalmi kérdésekkel, a török függetlenségi háború különösen kedvelt téma volt. Fontos jellemzőjük, hogy a művek témája nem csak Isztambulra irányult, továbbá a beszélt nyelv sajátosságait igyekeztek visszaadni a művekben.

A folyóirat három legfontosabb alakja Ömer Seyfettin, Ali Canip és Ziya Gökalp volt. Az

utolsó szám 1912. októberében jött ki, így nem volt hosszú életű, ugyanakkor kitaposta az utat a későbbi nemzeti irodalmi törekvéseknek. Fontos megemlíteni, hogy a birodalom bukásáig a török nyelvnek a nemzetre nem volt szava, így nem meglepő, hogy a nemzeti irodalmi törekvések ténylegesen csak a birodalom bukása után jelentkeztek.

A mozgalom előfutára Ömer Seyfettinnek Ali Caniphhoz, 1911. január 28-án írt levele volt, melyben így fogalmazott: *„Azt írtam, hogy gyűlölöm az irodalmat, de nem akárhogyan, ez a gyűlölet gusztustalan és gyomorforogató. De valójában nem az irodalom ellen irányul, sokkal inkább a nyelv ellen. A nyelvünk éppen olyan, amilyennek mindig is tartottuk: rossz, rendszertelen, és nélkülöz mindennemű logikát. Aki egy kicsit is ismeri a nyugati irodalmat, nem tud szabadulni ettől a gyűlölettől. Ezt a nyelvet az idő és a megértés gyorsan megtisztítja majd... Az ehhez vezető út nagyon egyszerű: nincs szükség az arab és perzsa kifejezésekre. Ezek csak díszítő szerepet töltenek be. Akinek nincs mit mondania, az használja őket. Hát nem lenne nagy előrelépés, ha ezeket a szavakat végre elhagynánk? De ezt egyedül nem tudom véghez vinni. Tarts velem, Canip, csináljunk forradalmat az irodalomban és a nyelvben is. Ez a nagy eszme tettet és kitartást követel...”*

Seyfettin úgy gondolta, hogy egy olyan mesterséges nyelv, mint az oszmán-török, mely arab, perzsa és török szavakból épült fel, nem tudott függetlenségre szert tenni, így nem alakulhatott ki egy sajátos török irodalom sem. Úgy vélte, az irodalmár feladata, hogy létrehozson egy tiszta török nyelvet. Seyfettin ezen gondolata nem csupán a „rég” ellen lépett fel, miközben „újat” akart teremteni, hanem a nyelvben említett „nagy eszmét” akarta valósággá tenni. Ezzel a futurizmus jellegzetességeit is

magában foglalta, melynek filozófiája a jövőbe, haladásba vetett hitre épült. Ali Canip levélben válaszolt Seyfettinnek, és csatlakozott a mozgalomhoz. A mozgalom hivatalosan a Genç Kalemleler folyóirat újraszerkesztett második számával vette kezdetét.

Az említett vitaindító írásában Seyfettin tizenhat alfejezetben fejt ki a mozgalom törekvéseit és céljait. Az oszmán-török irodalmat két korszakra osztja. Az elsőt a „kelet felé”, míg a másodikat a „nyugat felé” való nyitás jellemezte. Eszerint eleinte a perzsa, míg az azt követő évszázadokat a francia irodalom utánzása határozta meg. Seyfettin használta először a „nemzeti irodalom” kifejezést, mellyel egyértelművé vált, hogy a mozgalom nemzeti irányokat vesz. A cikk későbbi részében a *„Miért nincs nemzeti irodalmunk”* kérdésre maga adja meg a választ, mondván, *„ennek egyszerű oka van. Az oszmán-török irodalom nem más, mint a perzsa irodalom modoros utánzása, és képtelen ezen a tendencián túllépni.”*

Szerinte a korábbi írónemzedékek hibája, hogy nem alakult ki nemzeti irodalom, mert soha nem is kísérelték meg saját irodalmuk létrehozását, amely túlmutat a megszokott utánzáson. Így vagy a perzsa, vagy a francia irodalom volt számukra a követendő példa, és fel sem merült bennük egy nemzeti irodalom lét-

rehozásának az igénye. *„Ebben az új korszakban a törökök új életet kezdenek, és egy új, természetes nyelvre, saját nyelvükre van szükségük. Ahhoz, hogy létrehozhassuk nemzeti irodalmunkat, mindekelőtt létre kell hoznunk nemzeti nyelvünket”*, írja Seyfettin. Úgy vélte, ha mindezt sikerül megvalósítani, akkor az emberek, a társadalom szélesebb rétegeihez tudják az irodalmat eljuttatni. Így a Yeni Lisan nemcsak egy új és nemzeti irodalomfelfogást hozott létre, de elősegítette a török nemzeti identitás kialakulását, valamint Törökország modernizációját egyaránt.

Az írásmű utolsó két fejezete a mozgalom irodalommeghatározása mellett kitér annak politikai hovatartozására is. Az Oszmán Birodalom ekkorra már teljesen meggyengült, Seyfettin és barátai pedig a bukás elkerülésére az egyetlen kiutat a nemzeti érzület felébresztésében látták. Ennek szolgálatába állították a nyelvet és az irodalmat is. Cikkét azzal zárja, hogy harcba hívja a fiatalokat, mondván, *„olyan nemzetet kell létrehozni, amely el akarja törölni a meglévő világpolitikai és társadalmi rendszert”*.

A Yeni Lisan mozgalom születéséről és hátteréről elmélkedve, Polgár Ernő gondolata villant be:

„A XX. század, ahonnan érkeztünk, több rossz embert csinált, mint amennyit elpusztított. Ahogy éltünk, már nem lehet, ahogy kellene, még nem tudunk.”

Fernando Aguiar műve

TURCZI ISTVÁN

Czesław

Úgy képzelem
elmúltál hetven éves
meglehet száz is sőt több ezer
mindegy: végül is kortársak vagyunk
együtt kell túlélnünk rögeszméinket
SZÓLJ MÁR gyúrd le konok némaságot
Varsó bolondja — mondják pedig ha tudnák
hogy hívásodra minden megmozdul
ujjaid köré tekerednek a fák
hegyek vonulnak tapintásod nyomán
kalapod karéján csüngnek a csillagok
arcod: egy marék hamuba oltott szürke csend
mennyi megíratlan vers bujkál a szemeidben
mennyi tárgyilagos szomorúság
Homérosz töprenghetett így
útban Naxosz felé
egy rozszant matrózkocsmá ajtajában

SZÚGYI ZOLTÁN

Még síró
hangom se

oroszlán volt valóban?
nőstény oroszlán?
és a vadak között
heverészve
a fiatal oroszlánokkal
nevelt együtt
a többi kölyökkel?
s engem
tett volna meg
vezérükké?

a kiválasztott oroszláná?

hogymindenben
előttük járjak?
mindnél is jobban
megtanuljam
a zsákmányt elragadni?
megérezem
a vérengzés jó ízét
és mielőbb
embereket egyek?
hogymegrettenjen
a föld?

megrettenjenek a hegyek
a folyók
a nagy vizek és az ég –
ordításomtól
a mindenség?

miért engedte hát mégis
hogymitörbe csaljanak?

megfogjanak hálóval
ketrecbe zárjanak?

elvigyenek
idegen országba

hogymég
síró hangom se
visszhangozhassék?

ALEXANDER LIMAREV alkotása

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

testvér

az öttagú családból két férfit kímélt
meg a halál a legnagyobb és legkisebb
testvér idézhette volna emlékeit
a szűkecske körüti lakásról aztán
a vásárcsarnok melletti nagy hodályról
négy szoba szép konyha használhatatlan hall

kényelmes fürdőszoba szerszamos kamra
ahonnan éjjel be lehetett lógni a
fiúszobába a szülők tudta nélkül
bár ez a nagytestvérre nem vonatkozott
a gyengébbik nem a kicsi gyengéje volt
ezt a szokását azóta őrzi szegény

a szülők a lánytestvér halála óta
a két férfi egy szót sem váltott egymással
a rájuk hagyott vagyontárgyak körüli
vita azokat a gyenge szálakat is
eltépte amelyek még összekötötték
őket az első közös emléktől kezdve

a nagyobbik uralkodási vágyának
a kisebbikért kóros és görcsös úgymond
felelősségvállalásának végéig
ebben a kapcsolatban nem volt szeretet
híre sem a kölcsönös megbecsülésnek
átcsapott a gyarló én vagyok a jobb fej

bizonygatásába semmi köze sem volt
a valósághoz egy hűvös éjjel aztán
történt valami megmagyarázhatatlan
tükörbe nézett lakásában a nagyobb
és ugyanezt tette akkor a kicsi is
és a tükörben a testvérük arca volt

DRASKÓCZI ÁGNES

Nyugalom

Ha lejön a hegyről,
a hó és jég növényhatáron
túli birodalmából,
ahol a mélykék ég
napsugarat szikráztat
a sziklákat fedő fehér takarón,
és éjszaka a fekete kupolán
arany lámpácskák pislákolnak
olyan intenzitással, mint
máshol sehol,
ha lejön a hegyről,
ahol két vékony lécz fölötti
kontrollján múlt épsége,
várja a város.
Szmog, zsúfolt aluljárók,
napi rutin, zajban pörgés,
a már ismert, biztonságos világ,
ahol jóval messzebb az Úr,
s nehezebben hallatszódznak imák.

Mikor lejön a hegyről,
nyugodtan fogad
mindent.
Megváltoztatta a hegy.

www.tamaso.hu

**Kis példányszámú könyvek és
újságok gyártásának specialistája**

BABICS IMRE

Útszéli

Az útszéli keresztre pompás dió borul,
benzingöz bántja csak, nem hitvány jellemek,
s nem vigasztalja, hogy éltek itt jámborul
letűnt valakik.

Galamszeretőktől az ága megremeg:
neki ez a hit.

Nem bántja, hogy a föld, min áll, gazdát cserélt,
s volt urát csicskáztatják útszéli hangon;
egy sörért megvehető erkölcsi herélt,
sosincs igaza.

Ám ki ültette szeretón, az nem fantom:
számára haza.

Nem bántja, hogy mögötte a harsány repce
pénzéhes, idegen kufároknek terem,
s bár valótlán színe angyalnak kelepce,
s ő csak folt szemén,
az, hogy szeretete nem ér túl emberen:
benne a remény.

DRASKÓCZI ÁGNES

Keményedik

Órli idő, élet, magány.
Csonthéja lassan bezárul.
Kérdőjellé válik benne a hiány.
Már tudja, kétélű fegyver a szó,
a legkisebb hangsúly is visszaüt,
válaszokat sehol,
csak miérteket talál mindenütt.

Emberben már nem bízik,
Istenre még fel-feltekint,
minden olyan bizonytalan.
A világ folyton beint.
Erőszakos önzés zúdul rá.
Hogy maradhat így szabad?
Keményedik a szívburok.
Elpusztul, ha lágy marad.

VARGA TIBOR

Haldokló csillag

Uram, csak ezt az éjszakát
hagyd nekem túlélni még!
Lám, a csillag, kinek sugara szálán
csüngtem eddig, behunyta a szemét,
és sötét lett minden, oly sötét!

Bennem most villámok visítanak.
Meggkordul a mindenség gyomra,
zokogva hull a horizontra,
a nagy, a végső alkonyatba
minden, mi lét volt, tiszta lét.
fuldokolni hallom a szférák énekét.

Valahol egy kutya vonít.
Szétkiáltja gyötrelmeit
a viharzó, süket éjnek,
torkomban is megbotlik az ének,
s bár nekem kéne meghallóvá,
kínok orvosává lennem,
már nem akar megvirradni bennem,
kényszerít, hogy múltamat tekintsem,
és meglássam, hogy vibrál,
mint borzong meg folyvást a keleti ég!
Haldoklik ott az a csillag,
nem vet többé létemre fényt.

Uram, csak ezt az éjszakát
hagyd nekem túlélni még.

DEBRECZENY GYÖRGY

Értekezés az engedelmesség szükséges voltáról

Camus nyomán, A bukás motívumainak felhasználásával

Figyelje csak!
Nem látja-e
a hallhatatlan sirályok
kiáltását?

Tudja-e, mi lett
abból a házból
amelyben valaha
Descartes is lakott?

Figyelje csak!
Nem látja-e
az elmegyógyintézet
kilátását?

Nem hallja-e
a hallhatatlan
elmegyógyintézetek
haláltusáját?

A lényeges
látja, az, hogy
az ember ne legyen
szabad

és töredelmesen
engedelmeskedjék
egy nála is nagyobb
sirálynak

egy nála is nagyobb
láthatatlan csendnek
vagy kiáltásnak
vagy elmegyógyintézetnek

ARDAMICA ZORÁN

hideg esők

hideg esőkkel -ről -ket álmodom
mint magyarul ragozni tanuló
ősvikingek
lecsurgott a víz homlokomon -ról -ra
egészen zoknimba didergő
lábujjaimhoz -ig
s a talajba bágyadt villámként
lett el- és leföldelve
aznapi terveimmel

hideg esőkben úszó ősz
és tél hullámszik minden
évben keményedő talpam
alatt ingoványos évszak akár
az átázott szivacsos sorsok

miféle ősvikingek
kérdeszéd ébredéskor
miféle szivacsos
miféle ősz
és törölköződ száradni
terítéd a kád szélére

szádban véres fogkrémhab
íze

FILIP TAMÁS

Hármashatár

Van Xilitla nevű falu?
És Xanadu? Naconxipán?
A farkasember találkozik
néha griffmadárral?
Milyen Térdszalagrendet
tervezett volna Möbius?

Vajon elfogadná Merlin,
ha Freud szivarral kínálja
egy panoptikumban?
Van zenekar, mely el tud
játszani egy meg nem írt darabot?
Mondjuk a Hajnal a kopár hegyen-t?

Gyalogszék támla nincs, ez biztos.
És ha leírom? Vagy lerajzolom?
Kitérdelt rövidnadrág?
Ninive behavazva?
Száguldó hintó kereke,
mely visszafelé forog?
Porcelánbolt, ahol
elefánt a tulajdonos?

Futóról leváló mozdulatok,
vagy épp ellenkezőleg:
járókelőivel összeolvadt
város, élő múzeum, ahol
a nézők, a tárgyak, meg
az örök mind ugyanazok?
Egy skizofrén író önéletrajzai?

Leonard Cohen 1934–2016

Tartanak egy percnyi szünetet
a népirtásban, egyetlen pillanat
kihagyást az emberkísérletekben?
Van labirintushoz való fonalat
árusító üzlet, ahol a fonalhoz
ajándékba kis füzetet adnak:
Tanácsok kezdő labirintus-építőknél.

Gulliver és Robinson?
Gulliverből mindjárt kettő is.
Egy törpe meg egy óriás.
Schrödinger és Fibonacci?
Halott macskáját sétáltatja az egyik,
a másik spirálba rendezi Van Gogh
napraforgójának virágait.

A titkos életek vajon
felismerik egymást, amikor
Leonard Cohent hallják énekelni?
És miért nem Borgesnek hívták
a Muszeion utolsó könyvtárosát?
Nem fogadom el azt a választ,
hogy akkor még meg sem született.

Óslény, mely épp kihal?
Van is még, meg nincs is,
nyomába esővíz gyűlik,
szomjas túlélők hajolnak fölé,
egy darabig nézik, aztán utolsó
cseppig kiisszák arcukat.

TÉPŐ DONÁT

Eposzi teremtmények

„Valaki már régóta az arcomba bámul, de én még mindig nem látom őt.”

J.M. Coetzee A barbárokra várva

FEKETE PÉNTEKI KEDVEZMÉNY! – a hirdetés jóval többet ígér, mint amire bármikor számíthattam, még ha a nem létező barátaim szkeptikus megjegyzéseit is végig kéne hallgatnom.

Hiszem, hogy képes vagyok megszelídíteni egy pegazust. Hiszek az egykori mesékben. Érdekes, hogy miközben a világ megrohad, a városok szétfagynak, az emberek ölik egymást – azért a láncreaktív fejlődés nem áll meg. Nézem a Pegazus-kölcsönző bejáratit ajtaját mereven, és arra gondolok – na, akkor talán majd most. Most igazán történni fog valami. Az ösztöneim azt súgják, erre a jelre vártam fél életemben.

TEGYEN PRÓBÁT ÖN IS! – Még fiatal ez az üzletág, tudom, és a nyilvánvaló körülmények miatt jöhetett létre, s ugyanakkor azok folytán nem is lesz hosszú életű – éppen ezért meg kellett ragadnom a lehetőséget. **MINDÖSSZE 99,9 KREDIT!**

Minél kifinomultabb a lélek, annál keservesebb a sorsa. Én sokáig hittem – de láttam, hogy a világ nem hisz. A világ úgy büntet, hogy kiürít, és kihúzza a lábad alól a szilárd talajt, noha addig is erőd teljes bedobásával kellett küzdened az egyensúlyért. Aztán az évek során jókora tapasztalatot szerzel a szakadék szélén egyensúlyozva, de ez komorra és hideggé tesz. Ezt nem szabadna mutatnod, mert szívtelenséggel marasztalnak el, pedig te csak szívós lettél, és elszánt.

Belépek a Pegazus-kölcsönző lila fényben vibráló ajtaján, és egy kisebb aulában találok magam. A falakon lévő fényprintek kétséget nem hagynak afelől, hogy jó helyen járok: azúrkék felhők ezüsthabjai közül kiágaskodó eposzi teremtmények balról-jobbról – mögöttük a fakó hold, szivárvány tövében víz-esés, lángokból kélő angyallovak. A pegazus nem összetévesztendő az egyszarvúval, s bár némely mitológiában és fantazmikumban a kettőt egybeolvasztva ábrázolják, az eredeti

pegazus soha nem rendelkezett az aranyigazságokat kifúró szarvval.

A recepciós illetékes hölgy valószínűleg klón, de engem nem zavar, ha őt nem zavarja, hogy a melleit bámulom, miközben útba igazít. Egyszerű a történet. Az állítólag Grönland leszakadt jégtáblái alatt talált DNS-minták alapján rekonstruált lényeket meg kell szelídíteni ahhoz, hogy használni lehessen képességeiket. Aki megszelídít egy pegazust, a hátra ülhet, és átrepülhet vele egy másik világba, vagy akár dimenzióba. A pegazusok a szellemvilágból hozzák el üzeneteiket, közvetítenek, vagy felfedik az isteni szikrát, mi pedig kilépvén az idő és tér fogságából, arra tartunk általa, ahová akarunk.

A gond ott kezdődik, hogy ezek a lények láthatatlanok, és a legenda szerint csak a tiszta szívű ember képes észlelni árnyaszerű jelenlétüket. Nem létezik semmiféle kezelési útmutató a pegazusok megszelídítését illetően, de a mendemondák a komoly életbölcsesek mormolását, vagy egykoron volt híres írók megjegyzéseinek felmondását javasolják, elősegítendő e teremtmények megjelenését. Egyéb módszerekről nem hallván, kénytelen vagyok ezzel beérni, meg a megérzéseimmel, hogy majd minden a helyére kerül, ahogy szokott. Csak az idő huncutkodik velünk, ahogy egyes folyamatok kivárhatatlannak tetszenek, s elébük megyünk, de felesleges: kijelölt utunkra újfent rálépünk.

Miután a szemrevaló recepciós lehúzza csuklómról a szükséges krediteket, el irányítanak az „Istálló” felé, ahol hamarosan kedvemre válogathatok a láthatatlan teremtményekből. Három órát hagynak próbálkozni, s közben a személyzet gondoskodik a megfelelő ellátásomról is, ami benne van az árban.

Az istálló robosztus légpárnás üvegajtáján túl éteri fények hívnak. Belépve máris meggyőződhetek róla, hogy ez valóban egy istálló, csak épp nem a szokványos, inkább valami-féle kiber verzió. Párhuzamosan elkülönített

boxok a horizont derékszögére, de istállóság helyett éter. Valami kéjgázféle. Dinitrogénoxid koncentrált mennyiségben keverve a szoba levegőjével. Ezért a légzárás kapu. Finomított levegőre finom zene. Lágú ambient, térhangzásban, komoly basszusfutatokkal a padló alatt, de nem túl hivalkodóan, mégis azonnal zsigerre célozva. A fények minden boxban hullámozva váltakoznak. Nem látok el a végéig, de egy egész csorda is beférhet ide.

Mégis, mivel hívjam elő őket? Beszéljek arról, hogyan esett szét a testem az utóbbi húsz évben? Vagy álljak ki, és drámaszerű monológot toljak a lelki életem összeomlásáról? Netán vegyem poénosra is? Nem tudom, működne-e.

Emlékszik még valaki a Ponyvaregény című filmre? A zseniális Harvey Keitel játszása benne Wolf-ot, a problémamegoldót. Nos, nagy vonalakban az én életem is ilyen volt a feleségem mellett. Az egyetemen szerzett diplomáival nagyfokú szaktudással rendelkezett, ám a hétköznapi élethez való igazodása lassú volt, körülményes. Ahogy idősödünk, a változások nem csupán fizikai, de szellemi szinten is megjelennek és alakítanak minket. Kivált igaz ez, ha valaki szoros közösségben, házasságban él, ahol az átformálódásunk olyan halkán és puhán érkezik, hogy hajlamosak vagyunk észre sem venni. A tapasztalattal kifinomuló gondolkodásmód, az idővel stabilizálódó, ám a folytonos nyomás alatt pulzáló értékrendszer olykor leválik abból a közegből, amely addig erősítette, és önálló életre kel. Az arányok rég eltorzultak, s minden erőfeszítem és türelmem annak érdekében, hogy társamat felrázzam Csipkerózsika-álmom ernyedtségéből, hiábavaló volt. Nem látta a valóságot, hiszen már egy másik alternatívában létezett. Az újkori kommunikációs médiák azonnal behálózták, s talán meg sem próbált ellenállni, de ő is ugyanolyan digitális zombivá vált, mint odakint akkoriban már mindenki más: a Twitter, a Facebook, meg az efféléket követő alkalmazásklónok tömték ki minden percét illúzióval, megtévesztéssel, manipulálással, és legfőképp mások életével. Csak kirándulni szeretett, meg volt, hogy elcipeltem magammal színházba, de aztán az időjárás globális pusztulata révén már nem lehetett kirándulni sehova, a színházak meg bezártak, mi meg úgy éltünk együtt, mint krokodil, szája szélén

kapaszkodva a fogai közül ételmaradékokat kicsipkedő tisztogató madár. Nagyjából nekem is annyi szükségem volt rá, mialatt etettem és megvédtem. Harvey Keitel vagyok. A balek verziója.

Valahogy így adnám elő, azt hiszem.

Egyszerre, ahogy így merengek a tér közepén elveszve, a közelben lévő borostyánzöld boxban mintha egy árnyat látnék felsejleni a közepén. Esküszöm, ez egy lófej volt az előbb egy pillanatra. És igen, itt van megint. Folyton pulzáló, füstszerűen folyó árnya egyre komplexebbé válik. Közelebb lépek, látom apró redőit, szeme csontfekete drágakő, ő maga pedig a hófehéren áttetsző őszállat. Szárnyai szétnyílnak, beterítik a boxot, hártványain átszüremlik a fehérrel puhított borostyán-pettyezet – azt hiszem, végre megérkeztem a mennyországba, vagy valami olyasmi.

Révedezve lépek a lüktető pegazushoz, fülébe pedig mágikus ígéret kezdek suttnogni:

„Az ember végignézi, hogy jut zsákutcába, amiben hisz. Látja az ostoba, kegyetlen hibákat. És azt gondolja, én nem erre vártam, nem erről álmodtam. És ez egy másfajta kísértés. Ha az ember az újért küzd, akkor egy látomásért küzd. De ha a látomás valóra válik, számítania kell arra, hogy az új fájdalmas és zavaró lesz.”

Ha jól emlékszem, ez John Bergertől származik, és mivel ez azon képességeim egyike, melyben jó vagyok, rárettyintek még néhányat – hiszen úgy tűnik, már mielőtt megszólaltam, gondolataimmal hívtam elő a pegazust, mely imigyen azokban is olvas. Tán még a tudatalattimban is ott van. Így csak mormogok tovább, átölelem a lényt: olyan érzés, mint amikor három, egymásba csúsztatott párnámat ölelem esténként, mintha valaki ott feküdne előttem.

„A különtség olyan szabadság, amelyet traumatizált a konformitás” – Ronald Sukenick: Sodrás.

Fülemben zúg az ambient, elvisz, rajta maradok, félálomban tétovázom a tudatalattimban. Mindenki megbukik vagy nevetségessé válik, de én akkor is magam akarok cselekedni, nem pedig parancsokat végrehajtani, vagy azon gondolkozni, miért nem az enyém az életem, miért nincs jogom hozzá?

Megfogom a kezem alatt selyemszálként sikló ezüstös sörényt, lehajolok a füléhez, és ki mondok végső akaratom.

CSONTOS MÁRTA

Evidenciák

Letört pilleszárnyak között
kotorászok, keresem a testhez
álló mintákat és színjeleket,
mert azt hiszem, mindez
elegendő a szárnyaláshoz.

Tenyeremben melengetem
a partokról begyűjtött köveket.
Ennyi az összetartozás intimitása.

A fáknak is adok energiát,
mert képes vagyok szétoztani
magam maradék nélkül.

Ott ülök a teremtés csendjében
az ember nélküli hatodik napon,
érzem, lenyűgöz a készülődés,
a többlet feltáru, s nélkülözhetetlen
komplementer lesz bennem a vadon.
A mesterséges homályban csak
pislákol az objektivitás, mégis, a
játék tovább folytatódik, mert nem
győzhet az egyszerű világosság,

a játéktéren zavarba hoz a minden-
napi élet logikája – végül nyeresre
áll a szürrealista komolytalanság.

Most már a történet ír engem,
az objektivitás halott, s én is
csak a valóság képe vagyok.

Újabb pilleszárnyakat próbálgatok
a világméretű demonstrációban,

de elbizonytalanít a választék.
csak rögeszméim vannak, nincs
kategorikus imperatívusz, csak
személyre szabott moralitás.

Túl sokan ülünk Platon barlangjában,
s a Nagy Izolációban győz a kollektív
magárahagyatottság.

MORKUSZT TAMÁS

Megalkotnak

Hallom, neutronok beszélgetnek
genetikai térképek fölött.
Időkről és terekről.
Életközeli élményeket hoznak létre.
A kvantumrészecskék
lélekneten keresnek kapcsolatot a
mindenséggel.
Letöltene az univerzumból
egyed a kollektív tudatállapotokból.
Én, mint entitás, felébredek.
Visszatükröződöm Benned,
mint mentális mintázatod.
A diszfunkcionális skálán rekordot döntünk.

KÉRINGER GÁBOR

Éjjel a mezőn

Csupasz a csend
– fekete hóvirág –
szénaboglyába fúrja
fényes orrát a hold.
Ahogy az apró templomromból
szemen csókol a gyertyafény,
egy perces záridő fest
nyitott agyamra képet.

MOLNÁR JÓZSEF ácsolják a gólyák

Sokszor elhittem, valaki voltam,
és csak ebben az életben
hajoltam
a széllel,

és a harangokat is én
húztam, ha kellett,
minden cseresznye
rám mosolygott.

Sokszor elhittem, élek,
ettől a számba csorogtak
a mézek, mezőre, virágra
én küldtem jó napot,

és néha gombaként
kalapot – én tettem
a világra

álmot,
ne fázzon a drága,
mert drága a betegágya
körüli aggódó
idő;

sokszor elhittem, valaki voltam,
magamat sajnálva
daloltam;

már ácsolják a gólyák
a magosban,
a százezer voltos fényben,

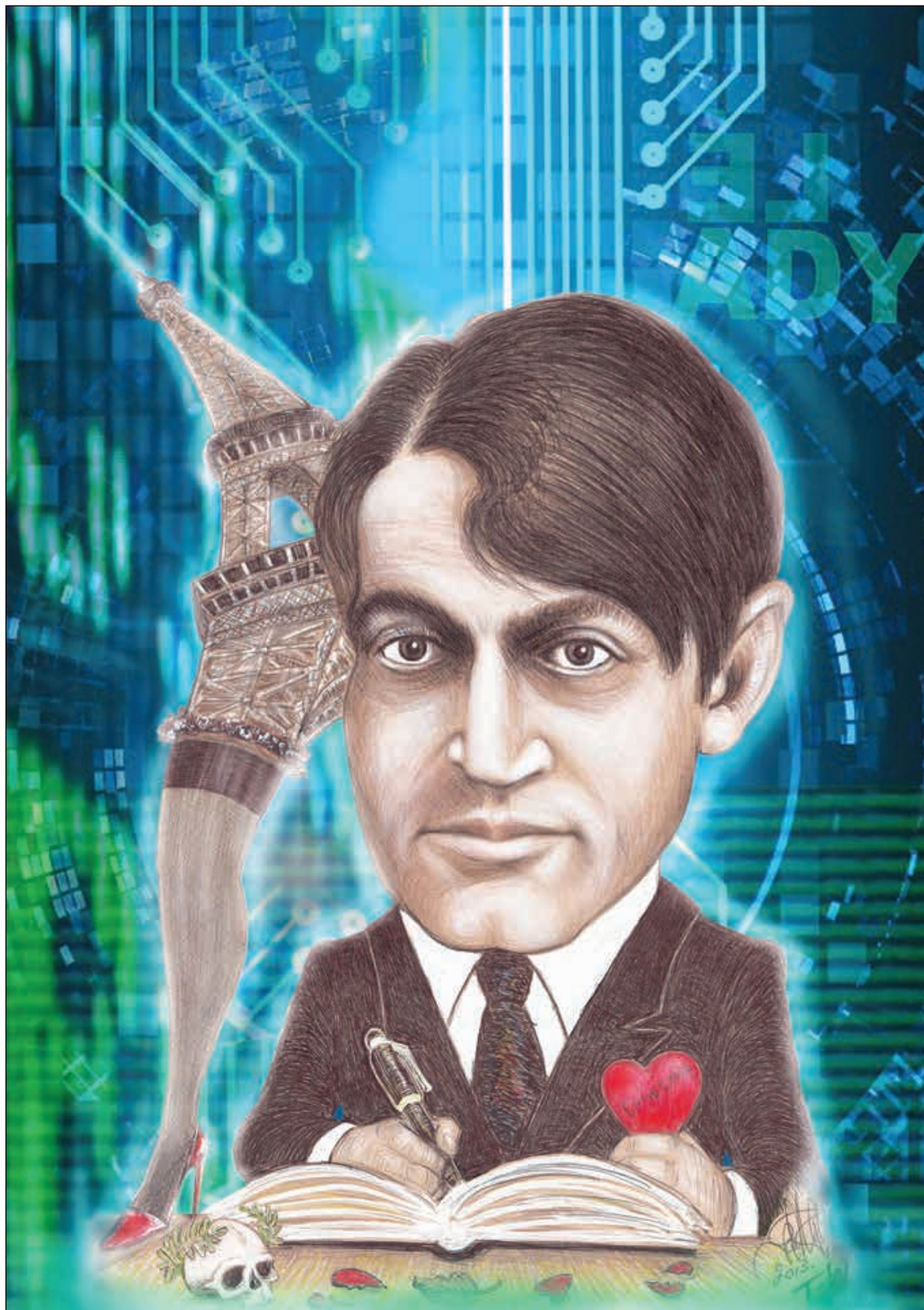
fészek-keresztem,
legyintek,
valaki voltam, valaki
leszek,
mit érdeklis ez a
testemet?

KÉRINGER GÁBOR Passió

Itt állok
a világ közepén
oltár előtt,
melyen engem áldoznak,
– számon János szavával,
háttamon díszes
miseruha bíbor palástja –
két bátyám között:
Pilátus és Evangélista,
– vagy bal és jobb lator? –
egyik kinevet,
másik még ma
velem lenne a paradicsomban.
Zsúfolt padokban
szüleim, nővérem figyelnek.
– Íme, az ember –
Letérdelnek mind,
mikor meghalok.

MISKE EMŐ – Aprózódás

GAÁL TIBOR T-BOY: Ady-mátrix

HARTAY CSABA

Szalmaláng

Olivér! Mivel zörögsz odafent? Gyere lassan lefelé, kisfiam, mindjárt ebédelünk, még megsütöm a palacsintákat, a bableves is kész hamarosan, és leülhetünk az asztalhoz.

– Jól van, mama, nem zörgök semmivel.

– Ha a szekrényben kotorászol, mindent tegyél vissza a helyére! És ne turkálj az iratok között, mert ha hazajön a papa, mérges lesz!

– Nem turkállok!

Olivér egy összegumizott levélkötetet talál az egyik szekrényben. Óvatosan kiveszi, majd szétbontja a csomagot. De hiszen ezt a nagypapa írta régebben a mamának! – motyogja magában, majd kihúzza pár megsárgult papírt a borítékokból, és olvasni kezdi. Az írás teljesen kivehető, gördülékenyen futja végig a sorokat, csak néhány szónál akad meg itt-ott.

Édes Csillagom!

Ma már 27-e van. Nemsokára jövök. Azt hiszem, hogy legkésőbb 30-án, az esti vonattal érkezem. Nem kell kijönnöd elé az állomásra. Ha egy mód van rá, még aznap meglátogatlak.

Átvettem 35 tételt. Holnap intézem el a jogsi-ügyeket. Szóval minden a legnagyobb rendben megy. Már nagyon hiányzol, és igen jó lenne, ha esetleg 29-én tudnék menni. Majd elvállik, hogy, s mint alakul az itteni helyzet. Még kell vennem egy szakkönyvet, meg az orvosi cuccot kell elintéznem.

– Hm, milyen orvosi cuccot? Csak nem már akkor beteg volt a nagypapa? – tűnődik Olivér, majd folytatja az olvasást.

Ezen múlik, hogy mikor utazom hozzád. Remélem, jó vagy. Legalább annyira, mint én. Amióta hazajöttem, csak a szabómnál, meg bevásárolni voltam egyszer. Piára sem költöttem, becs szóra.

– Na, ezt tuti a nagypapa írta.

Esténként tévét nézek és olvasok. Állati jó könyvet vettél. Mindkettő tökéletes és komoly könyv. Szóval olyanok, amilyeneket szeretek. Vládóék még mindig nem voltak, bár anyám szerint holnap fognak jönni. Anyám egész nap olyan volt, mint egy mosómedve, míg lesterilizálta az összes hazahozott szennyesemet.

Nem tudom, miért van, de amikor távol vagyok tőled, mindig úgy hiányzol. Ha pedig ott vagyok, ak-

kor természetesnek veszem a jelenlétedet. Ma egész nap jóformán alig tanultam tíz tételt. Mindig rólad álmodoztam. Telefirkáltam egy lapot a neveddel, mint egy hülye kisgyerek.

– Jé, engem szokott a papa néha hülyegyerekeknek szólítani, de tudom, hogy csak viccel – mosolyodik el Olivér.

Persze a húgom szerint a szerelem öl, butít és ... Nem nyomorba, hanem ágyba. Szóval kétségtelen, hogy szeretlek, bár ezt olyankor, mikor ott vagyok, nem érzem így. Nálatok olyan természetes és egyszerű ez az egész. Főleg azért, mert a közelemben vagy. Állítólag az ápoltakat is az ápoló jelenléte nyugtatja meg.

– Basszus, szegény papa, őt rohadtul nem nyugtatják meg az ápolók, amikor bevitték, elküldte az egész kórházat a jó büdös francba. De furcsa ezt most így olvasni.

(Csilla szerint meg fogok örülni.) Csak az vigasztal, hogy ő már az. Ezt a kijelentésemet zokon vette, és hozzám vágta a saját cipőmet. Nagyon szeretlek, ezt akár százszor is leírhatnám, de a valót így sem jellemzi. Sokkal több az egész ennél, az ilyesmit elmondani sem lehet, nemhogy leírni.

– Uramisten! Hogy finomkodik itt, mint valami romantikus sorozatban. Nem is tudom, hogy lehet, hogy mostanában meg ezek a káromkodások, morcoskodások, na, mindegy.

Anyám azt mondta, nem szeretné, ha most is a szalmaláng természetem győzne. Én nem tudom, hogy van ez, de biztos, hogy a szalmaláng egy évig nem képes égni. S ahogy én érzem, most ez az egy év csak töredéke annak, amit mi együtt fogunk tölteni. (Szeretném!!!) Édesem, nehogy elbízd magad. Én olyannak szeretlek, amilyen vagy. Olyan jó érzés, hogy nemsokára meglátlak. Legalább annyira jó, mint amennyire rossz volt az, amikor otthagytalak az állomáson. Valahogy legszívesebben visszamentem volna.

Tanuljál! Ma voltál a csabacsúdi rokonoknál disznót vágni. Remélem, nem feledkeztél meg rólam. Nagyok sok forró puszit és csókot küldök. Nagyon-nagyon várom, amikor átadom az eddig beígért puszikat. Édes csillagom, sokszor csókolak és szeretlek, harmincadikán este legkésőbb jövök!

Pécs, 1970. 12. 27.

Persze, a papa aláírása csak egy firka, ebből senki se tudná kiolvasni, mi is a neve. Mindegy. Itt egy rövidebb, ja, nem, kihajtva ez is sok, de ezt még elolvasom, hátha nem jön föl a mama:

Édes Drága Kis Egyetlenem!

Ma már írtam neked, de azért írok még egyszer. Most szombat este 11 óra van. Magnóra veszek fel számokat a Táncoljunkból. Jelenleg az a dinynye Poór énekel, s ezt nem veszem fel. Ma a szerelés felét elvégeztük, és ez örömmel tölt el. Egész nap sokat gondoltam rád, és most is azért írok, mert ilyenkor úgy veszem, mintha szóban mondanám el neked. Nagyon hiányzol már. De az vigasztal, hogy már nem tart sokáig. Valahogy kibírom. Jó, hogy nálam van az a néhány képed, mert így mindig láthatlak. Bár ez nem az igazi, de jelenleg meg kell, hogy elégedjek ennyivel is. Mikor távol vagyok tőled, akkor tudom csak, mit jelentesz nekem. Valami nagy ember mondta, hogy a fontos dolgoknak csak a hiánya döbbsenti rá az embert arra, hogy tulajdonképpen milyen fontosak is. Én is úgy vagyok valahogy. Hiába, ma mindig rólad morfondírozok, akármit is csinálok. Persze ez így van rendjén. Ez azt jelenti, hogy nekem fontos vagy, és ha fontos vagy, biztos szeretlek is. Most egy pillanatra abba is hagytam, mert újra be kellett kapcsolnom a rádiót, hogy tisztá legyen a vétel. Remélem, holnap kapok tőled levelet, már nagyon várom. Tudod, olyan jól esik olvasni.

– Hát itt se lehet ráismerni az öregre, már kicsit uncsi, ahogy sorolja ugyanazt. Mit ír még? Nézzük.

Olyan csönd van az egész házban, hogy szinte vágni lehet. Csak én vagyok ébren. Meg ez a zörgő láda szól itt mellettem. Néha van egy-két jó szám. Most nem is írok többet. Legyél jó, és írd jól sokat, tudod, mennyire várom a leveleidet.

– Nahát, ez az egész majdnem olyan, mint amikor mi szoktunk chatelni a haverokkal. Csak itt nem tudott rögtön válaszolni a mama.

– Olivér! Nagyon csöndben vagy, mit csinálsz? Nekem nehogy szétpakolj valamit, nem fogok utánad rendet rakni! Gyere le, mindjárt eszünk, segíts megteríteni!

– Nem csinálok semmit, mama, csak olvasgatok, mindjárt megyek! Itt van még egy! Hú, ez is de hosszú. Csak az elejét, legalább.

Leveledet megkaptam és nagyon örültem, mert már vártam. Azt hiszem, egy kicsit most haragszol rám, amiért a legutóbb olyan durván írtam. Tudod, nagyon mérges voltam, és azt hiszem, igazam is volt.

– Na, basszus, ez tisztára nagypapa, neki mindig igaza van.

– Olivér! Kész az ebéd!

– Jó, mindjárt!

Már nagyon hiányzol, szeretném megsimogatni a hajad, kicsit csendben üldögeálni veled. Néha legszívesebben felszállnék az induló vonatra. Ez most már csak idő kérdése. Remélem, te is így vársz engem. Szombaton egy kicsit elmehetnénk valahová. Felvettem ez egyik kedvenc számodat, a Sáríkat. Gondolom, örülsz neki. Most egész nap azt hallgatom. Szeretném, ha takarékoskodnál, és a munkádat a lehető legjobban végeznéd. Tudod, hogy sokat számít a továbbiakban az itt kiadott káderjelentés.

– Ez meg mi a francot jelent? De hogy milyen katonás itt is a nagypapa, ez nagyon érdekes.

– Olivér! Meg van terítve, mindjárt szedem a levest!

– Jó, mama, egy perc!

Édes Kis Csillagom!

Ma is eltelt egy nap. Úgy néz ki, hogy a lakásprobléma kielégítően meg fog oldódni. A Vilmos utcában van egy szoba-konyhás, fürdőszobás lakás albérletre, 400-500 forintért havonta. Azt hiszem, ez nekünk kezdetben jó lesz, míg nem kapok szolgálati lakást. Tudod, az első évben, amíg gyakornok vagyok, addig nem számíthatok rá. Így akkor itt leszek a pécsi A6-nál, te pedig egy jó oviban. Szóval nem lesz rossz. Egyébként én 1800 vagy 2000 alappal kezdek, te kapsz 1500-at. Az mindenképpen 3000 felett van, s így ki tudunk jönni. Ez különben még nem fix, mert még nincs megbeszélve, ez csak egy lehetőség a sok közül. Úgy néz ki, hogy egyike a legjobboknak. A lakás külön bejárattal, és egy üveges terasz is tartozik hozzá. Ma egyébként megcsináltam anyáék ágyát. Szóval igyekszem elfoglalni magam. Anya még mindig nem tud varrni, mert a keze fáj.

– Olivér, mit csinálsz? Ne akard, hogy a fájós lábaimmal felmásszak érted, gyere már le, meddig könyörögjek neked?

– Megyek mama, megyek már le, csak olvastam valami érdekeset. Megyek.

Olivér letrappol a lépcsőn, majd lehuppan a konyhaasztalhoz. Az asztalon a lábokban bablevés gőzölög. A mélytányérban palacsinták terpeszkednek, mellette egy üvegtálkában porcukros fahéj, és a mama készítette kajszilekvár egy befőttes üvegben.

– Szedek neked, add a tányérodát!

Nagymama belebuktatja a pirosuló, sűrű lébe a merőkanalat, és teleszedi Olivér tányérját.

– Így, kislányom, a sűrűjéből szedtem, úgy a finom.

– Köszí, mama, elég lesz. Jó étvágyat.
Egy ideig némán kanalazzák a levest, majd nagymama elmerengve kitekint a télikert ablakán.

– Miért nem eszel többet, mama?

– Nincs étvágyam. Nem tudok rendesen enni, mióta nagyapád odabent van. Tudom, mennyire szenvedhet szegény. Kikötötték a kezeit is.

– Miért kötötték ki a kezeit? És hová?

– Az ágyhoz, az intenzíven, kisfiam – válaszolja nagymama, és könny gördül le az arcán.

– Ne sírj, mama, meggyógyul a papa. Tutira meggyógyul. Álmodtam vele, és tök fiatal volt, laza, meg minden. Hamburgert akart enni, meg hot dogot.

– Hát, akkor az nem a papa volt, ő a bablevesemet szereti, meg a vasárnapi húslevesemet rántott hússal, krumplipürével.

– De ő volt az, hidd el, ki lett volna más.

– Egyél, Olivér, mert kihűl.

– Miért kötötték ki a papa kezét?

– Azért, mert magához tért, és ki akarta tépni magából a csöveket, el akart indulni, felült az ágyán, úgy fogták le és nyomták vissza a nővérek. Tudod, milyen erő van nagyapádban, ha beindul – mondja a nagymama, majd kifújja az orrát.

– Tudom. Csak úgy tekeri az orsót meg tartja a pecabotot, ha egy nagy pontyot akaszt, simán kikap minden halat. És, mama, milyen az a szalmaláng?

– Szalmaláng? Ez most hogy jön ide? Egyél, még le kell szednem az asztalt, utána megyünk be Orosházára az öreghez. Reggel beszéltem Odorics doktorral, azt mondta, már veszi a külvilág jeleit. A gégemetszés miatt nem tud még beszélni, tudod, Olivér, a hangszálai, de a szája mozgásából, a mozdulataiból sok mindenre rájövünk anyáddal. De sajnálom szegényt. Hogy mondtuk neki. De csak az a kibaszott, kurva cigarettá. Ne gyúts rá, most nyomtad el, hányszor könyörögtem neki. Azért is. Ő ilyen. Nem lehet neki mondani semmit, nem lehet rá hatni. Önfejű, konok, mindig igaza van.

– Mint egy szalmalángnak?

– Dehogy, a szalmaláng arra vonatkozik, arra mondjuk, hogy is mondjam, hamar fellobban, és elég, kiég. Ilyesmit jelent. Mit olvastál odafönt a könyvekből?

– Á, semmit. Csak ezt a szalmalángot.

– Nekem is az kéne. Valami jó könyv, vagy film, ami kikapcsol végre, és nem gondolnék nagyapádra. Ilyenkor érzem, amikor nincs itt, hogy mennyire hiányzik. Akármilyen is tud néha lenni, nem jó nélküle.

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

SPANGEL PÉTER

Márquez démonai, Eötvös hangjai

A világhírű magyar zeneszerző-karmester tízedik operáját a Glyndebourne-i Operafesztivál és a BBC felkérésére komponálta. Az eredeti művet Márquez jegyzi: A szerelemről és más démonokról című remeke 1994-ben született.

Eötvös neve fogalom a kortárs zene világában. Kodály felfedezettje, gazdag pályája során dolgozott Stockhausennel, a Pierre Boulez alapította párizsi Ensemble InterContemporain zeneigazgatói tisztét is betöltötte, a Berlini Művészeti Akadémia tagja, Pro Europa zeneszerzői díjjal kitüntetett komponista, zenepedagógus. Nagy „találkozás” az övé és Márquezé...

A libretto ugyanis Gabriel García Márquez írólegenda azonos című kisregényéből készült. Hamvai Kornél az angol mellett joruba, latin és spanyol elemekből állította össze a szöveggönyt. A művet angol nyelven éneklik.

A történet a XVIII. század közepén játszódik, az észak-kolumbiai Cartagenában. Egy tizenkét éves leányt megarap egy veszett kutya. Nagy lesz a rémület, az eb által okozott sérülés zavartá teszi a törékeny teremtést. Megindulnak a találgatások: démon szállhatta-e meg a szépséges Mariát, akit kolostorba zárnak. A szeretethiánytól amúgy is szenvedő és a minden jótól megfosztott kislány sorsa még tragikusabbá válik. A vallási indíttatású műben megjelenő

témák áthallással napjainkban játszódó felkavaró eseményekre is utalhatnak.

A Párizsban élő román direktor, *Silviu Purcarete* eredeti, 2007-es rendezését Magyarországon honfitársa, *Rares Zaharia* állította színpadra. A feszes, határozott színészvezetés, a különleges hangszerezésű mű a szólistáktól és a kórustól egyaránt nagy koncentrációt igényelt. A leányt a 2014-es I. Marton Éva nemzetközi énekversenyen második helyet szerzett, közönségdíjas ukrán *Tetyana Zsuravel* alakítja éteri tisztaságú, csillogó szoprán hanggal. Kifejező énekével és játékaival, megrendítő hangváltásával a kirekesztett Maria megalázottságát drámai erővel jeleníti meg.

Apját, a lányával nem törődő márkot *Kovács István* énekli kiegyenlített, szép tenorhangon. Az ördögűző püspök *Cser Miklós* tömör, zengő basszusán szólal meg félelmetes erővel. A Mariába beleszerető fiatal pap, *Delaura atya Haja Zsolt* tolmácsolásában bizonytalan úrfi; sajnos, e bizonytalanság magas hangjain is érződik. *Balaton Éva* remek karaktert hoz az örült nő szerepében, *Meláth Andrea* apátnője kimagasló alakítás. Az évad egyik üdítő meglepetése a produkció, így érdemes jó előre jegyet váltani rá, hiszen legközelebb csak május 25-én és 27-én kerül ismét színpadra Pesten.

A Magyar Állami Operaház felvételei

BOLEMANT LÁSZLÓ

Erzsébet téri kép

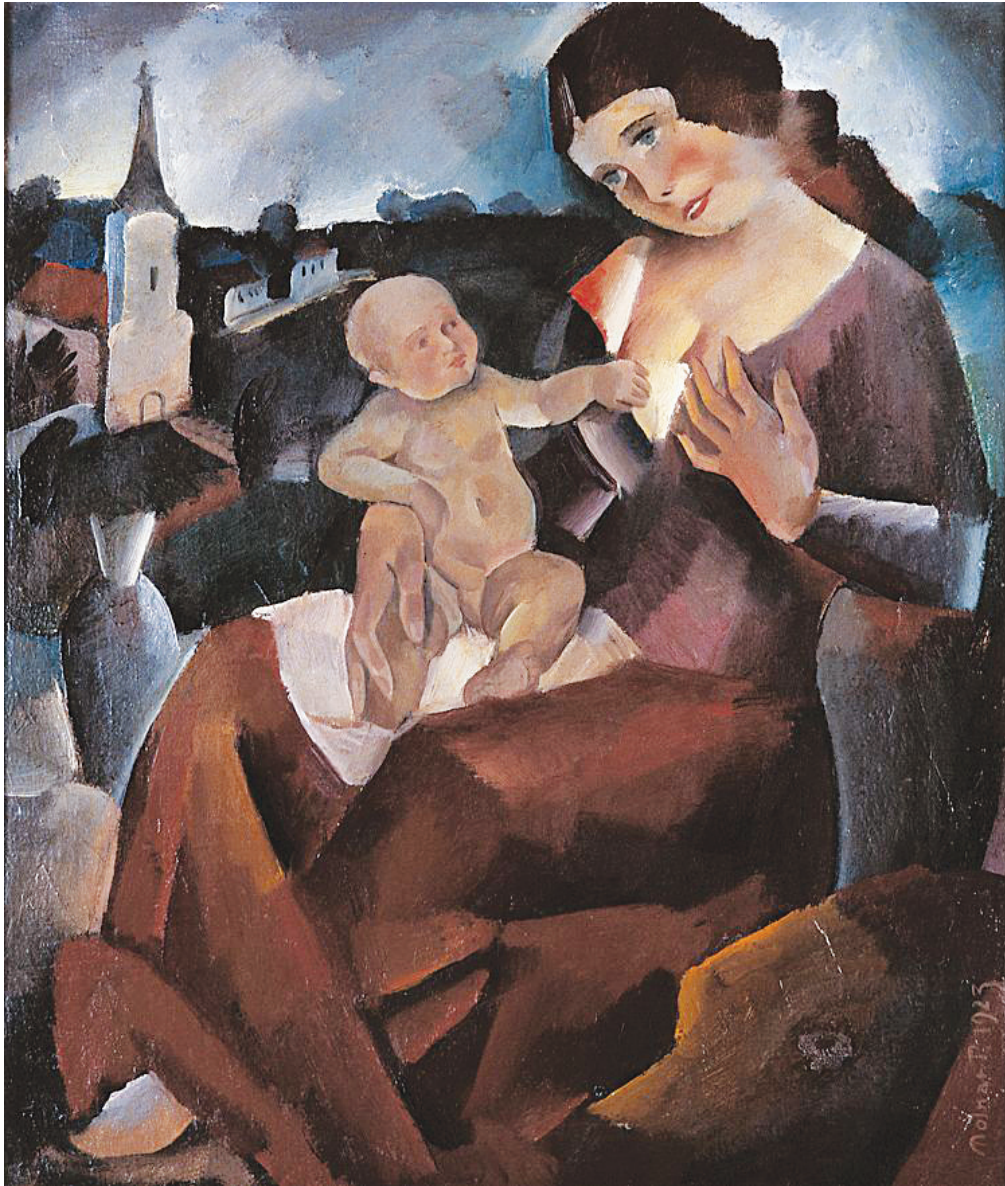
látod lent a házak előtt két egymást eltakaró test
mozdul majd éppen a másik irányba elsuhan
nem látták egymást a kirakat üveges tükreiben
képük a fénytörések csapdáiban tűnik el

huszonkilenc nyelven beszél a szendvics az autóforgalom
nem szűnő nyomás alatt tartja a hat sávot
meghitt találkozásokot képzelhetsz a túloldalon

a zebra a lámpa az esős aszfalt a száraz pocsolya
hídján átkelsz vissz az áradat a tikkasztó nap a lágy-poros huzat
az óriáskerék fogaskerekei felett előkerül a Bazilika
csak lefelé ne nézz felfelé gurul egy gyerek két gyerek apuka

s a park túlsó végén mások találkozását látod
de nemcsak másokét mert itt van köztük a sajátod
elképzeled hol láthattad volna őt ha a most akkor lett volna
s hol látod éppen most, ha a Lánchídnak háttal álltok

„A Tabánt bármikor meglátogathatta, télen, nyáron, nappal, éjszaka, mindig csodálatos volt!”

Szerb Antal

A MOLNÁR-C. PÁL MŰTEREM – MÚZEUM AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A mű címe:

Molnár-C. Pál: Tabáni Madonna

Molnár-C. Pál (1894–1981) festőművész a Gellérthegy oldalában, egy Ménesi úti villában élt és alkotott 50 éven át. Halála után, 1984-ben kisebbik lánya, dr. Csillag Pálné Éva, családi gondozású magánmúzeumot hozott létre, ahol a művek a születésük helyén láthatók.

A múzeum címe: 1118 Budapest, Ménesi út 65.

E-mail: info@mcpmuzeum.hu